

עטרת שרוב

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
גליון מורחב לרגל יומא דהילולא של רבינו בעל ה'היכל הברכה' זיע"א
פרשת אמור

בס"ד, עש"ק פרשת אמור
ח' אייר תשפ"ב – שנה י"ג גליון תר"ח

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש			
הרה"ג מוצ"ש ר"ת			
ירושלים	6:47	8:03	8:41
בני ברק	7:02	8:05	8:38
ניו יורק	7:39	8:58	9:10
מונטריאל	7:49	9:08	9:20
נא לשמור על קדושת הגליון			

עטרת-ראשנו דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ויאמר הוי"ה אל משה אמר אל הפהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו (כא א).

אמירה הוא באותיות, והנה קודם אמירה צריכים להיות אותיות במציאות, ועדיין לא היו האותיות במציאות, כי הם נבראו במאמר הראשון, וכמ"ש 'בראשית ברא אלהים א"ת' (בראשית א א) היינו האותיות שמאל"ף עד תי"ו, על כן לא נכתב 'ויאמר' במאמר הראשון כי לא נבראו עוד האותיות.

ביאור עולמות נשמות אלהות

והנה כל אות אין לו קיום וחיות רק אם יש בה ניצוצות, והניצוצות נלקח מהאורות, והניצוצות והאורות הם בחינת נשמות ואלהות, וכמו שאיתא בעין חיים (שער מב פ"א) כי יש ניצוץ קטן מאד שהוא בחינת אלהות, נמשך ממדרגה האחרונה שבכורא, והוא הניצוץ מתלבשת בכח ניצוץ אחד נברא, שהוא נשמה דקה במאד מאד, ובניצוץ זה הנקרא יחידה, יש בה שרשי ד' בחינות הרוחניות שהם נרנ"ח עיי"ש. היינו כשהאדם מתפלל או לומד צריך להכניס נשמתו שהוא בחינת ניצוץ כנ"ל בתוך האותיות, ועי"ז הוא מחיה את האותיות, והוא מה שכתב מרן באיגרתו, ותכלול נשמתך עמהם בכל בחינה ובחינה. ואלהות הכונה שצריך לדעת שהכול הוא מכוחו יתברך, כי נשמתו הוא חלק אלוה ממעל.

כשהאדם חוטא הוא מוריד את האותיות התורה

ולכן עי" שאדם ח"ו חוטא מאחת ממצוות השם, הוא מוריד את האותיות המצווה הכתובה בתורה, מבחינת חלק תורתו, למשל אם ח"ו הוא גונב הוא מוריד את האותיות של לא תגנובו וכו', בחינת שבירת הכלים, ועי" תשובה שעושה הוא מעלה בחזרה את האותיות אלו שנפלו, והכול מחלק תורתו. ולזה מבואר בספרים הקדושים (ספר עשרה מאמרות מאמר חקר הדין ח"א פ"א), שלכן אומרים את הוידוי א'שמנו ב'גדנו בדרך אלף בית, משום שבכל דבר יש אותיות התורה, ועי" שאדם חוטא ח"ו, הוא מוריד את האותיות מצד הקדושה, ועי" הוידוי שמתודה בדרך אלף בית הוא מעלה את האותיות בחזרה לצד הקדושה. והוא כל התכלית של קיום המצוות, ולכן אומרים לפני קיום המצוות לשם יחוד וכו', לקיים מצוה עשה כמו שכתוב בתורה וכו', והוא כדי לעלות את האותיות של המצוה שהוא מקיים עתה.

לניסו הנה"ק רבי גרשון מקימוב וצוק"ל. וז"ל: בעת תפלתך ולימודך, וכל דיבור ודיבור, ומוצא שפתך תכוין לייחד שם, כי בכל אות ואת יש עולמות נשמות ואלהות, ועולים ומתקשרים ומייחדים זה עם זה, ואחר כך מתקשרים ומתייחדים האותיות ונעשים תיבה, ומתייחדים יחוד אמיתי באלהות, ותכלול נשמתך עמהם בכל בחינה ובחינה מהנ"ל, ומתייחדים כל העולמות כאחד ועולים, ונעשים שמחה ותענוג גדול לאין שיעור עיי"ש.

עולמות נשמות ואלהות הם בחינת אורות נצוצין כלים

והנה אא"ז בעל ההילולא בספה"ק אוצר החיים (נשא מצוה שסו דף כח) נכנס לבאר בארוכה בדברים עמוקים כדי להשוותם לדברי מרן הארז"ל, ולאחר שמביא את דברי מרן הבעש"ט הנ"ל, כתב וז"ל: והוא הנקרא בדברי מרן האר"י עיבור יניקה מוחין, שכינה נשמות מלאכים, מעמים נקודים אותיות, שהם לבושים לשלשה בחינות הנ"ל, והכל הולך למקום אחד, בסוד אורת נצוצין כלים.

והנה הענין, כי כל הפגם והשבירה והמיתה שאירע למלכין קדמאין, דהיינו שהיה פירוד בין שלשה בחינות עולמות נשמות אלהות, כי האורות שלהם עלו למעלה לקדושתן, אמנם גופם שהם הכלים שלהם, ירדו לעולם הבריאה, ושם היה קבורתם, והנה הרוחניות הנשאר במלכים, הוא הבל דגרמי, הם בחינת ניצוץ של האורות שנשארו בכלים המתים ההם, ועיקר האור סוד אלהות נסתלק לקדושתו בעת הפגם והפירוד, ובעת התגברות איזה מדה רעה, ובפרט הלילה איזה עבירה, תיכף נסתלק בחינת אלהות לקדושתו, וכדי שלא ישאר מות לגמרי, נשארו איזה קצת ניצוץ להחיותו, כדי שיוכל לשוב בתשובה שלימה עיי"ש.

הכלים והעולמות הם האותיות התורה

וביאור דבריו, שהכלים הם האותיות התורה כידוע (ע"ה שער מנת"א פ"ה), ואותו בחינה הוא ג"כ מה שאמר מרן הבעש"ט הקדוש עולמות, שהוא ג"כ בחינת אותיות, כמו שאמרו חז"ל במסכת ברכות (נה), אמר רב יהודה אמר רב, יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וכמו שאיתא מהמניד הגדול ממעזריטש זי"ע, דמשום הכי לא נכתב 'ויאמר' במאמר הראשון, כי כל

תמיהות על ביאור הפסוק

צריך להבין, למה כתוב ואמרת אליהם, ולא הספיק לומר אמור אל הפהנים בני אהרן לנפש לא יטמא בעמיו, ורש"י פירש אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים. ועוד צריך להבין למה כתוב לשון נפש, ולא איש או אדם כבשאר המקומות. ועוד צריך להבין מה שמסמך כאן המדרש (ויק"ר כו א) את הפסוק 'אמרות הוי"ה אמרות טהורות' (תהלים יבו).

גדלותו של בעל ההילולא

ואפשר לפרש לכבוד יומא דהילולא קדישא של אא"ז הגאון הקדוש רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא זלה"ה בעל ההיכל הברכה זיע"א, שידוע מחיבוריו הגדולים הן בנגלה והן בנסתר והן בהלכה והן בחסידות, שהוא היחיד מכל תלמידי מרן הבעש"ט, שפירש וביאר את תורת מרן הבעש"ט הקדוש לארכה ולרחבה, ומאו שיצאו ספריו בעולם מתבדרים שמעותיו בבית המדרש, ועסקו ועמלו בספריו הקדושים, ובפרט בדורינו עתה התרבו הלומדים והעוסקים בספריו, וכשולומדים בספריו מקבלים חיות דקדושה בעבודת השי"ת, כי דבריו חיים וקיימים.

תורת הבעש"ט הם ביאור על תורת הארז"ל

והנה אחד מהדברים מה שבא לבאר את דברי מרן הבעש"ט הקדוש, הוא כדי להשוותם לדברי מרן הארז"ל, ולהראות שכל דברי מרן הבעש"ט מיוסדים ובנויים על יסודות של מרן הארז"ל בכתביו, ובוה הראה את כוחו הגדול, וכמו שכתב אא"ז בספה"ק נצר חסד עמ"ם אבות (פ"ו מ"ו) וז"ל: ודבור קטן מדבריו של הבעש"ט הקדוש, הוא מעיין החכמה, הקדמות אמיתות לכל כתבי מרן האר"י וכו', והוא אשר העמיד אותנו על רגל אמת בלמוד כתבי האר"י, ובדרכי השם ובאמונה, ובכל המדות טובות שבעולם, והלואי שאזכה להיות עפר ואפר תחת כפות רגליו עכ"ל.

בכל אות ואת יש עולמות נשמות ואלהות

והנה אחד מייסודות של מרן הבעש"ט הקדוש, מה שביאר אא"ז בארוכה בכל ספריו, הוא מה שאיתא בסוף ספה"ק בן פורת יוסף (בעש"ט עה"ת עמוד-התפלה אות י"ג) האיגרת הידוע של מרן קוה"ק הבעש"ט הקדוש זלה"ה וזי"ע, ששלח לארץ ישראל

בחטא אדה"ר נפלו האותיות במצרים

ואפשר להסביר עוד, דהנה בגלות מצרים עבדו בני ישראל בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה, אבל כל שבט לוי לא נשתעבדו במצרים בפרך (שמו"ר ה טו), ולכן עליהם איתא בזה"ק (ח"א כו), וז"ל: כגוונא דא אמרו מארי מתינתין, ימירו את חיהם בעבודה קשה בקושיא, בחומר בקל וחומר, 'ובלבנים' בלבון הלכתא, 'ובכל עבודה בשדה' דא ברייתא, 'את כל עבודתם' וגו' דא משנה.

והענין שזה ידוע ממרן הארז"ל (שער הכוונות הרושי הפסח ד"א) שכל סיבת ירידת בני ישראל לארץ מצרים, היתה כדי לתקן את חטא אדה"ר, לעלות משם את הניצוץ שנפלו ע"י חטאו. והנה אדה"ר היה לו רק עשה אחת ולא תעשה אחת כמ"ש 'לעבדה ולשמרה' (בראשית ב טו), ומבואר בזה"ק (ח"א כו) 'לעבדה' זה מצות עשה, 'ולשמרה' זה מצות לא תעשה. היינו שמוצות עשה הוא שיאכל רק בשבת מעה"ה, והלא תעשה שלא יאכל מעה"ה ביום הששי, כי בשבת היה מותר לו לאכול כמבואר ממרן הארז"ל (שער הכוונות ד"א). וזה היה כל תורתו של אדה"ר, ובוה היה כלול כל התורה כולה. וכשאדה"ר חטא בעה"ה נפלו האותיות התורה של לעבדה ולשמרה. וזהו הכוונה שהניצוץ של אדה"ר נפלו במצרים.

בני ישראל הוציא ממצרים את האותיות התורה

ואחר כך כשבני ישראל עבדו במצרים, העלו את כל הניצוץ שהם הכלים והאותיות, של העשה ולא תעשה, ממה שאדה"ר חטא, כי זה היה היסוד של כל התורה כולה. נמצא שממצרים העלו בני ישראל את אותיות התורה, וזהו מה שכתוב 'אנכי הוי"ה אלהיך אשר הוצאתך מארץ מצרים' היינו שאותיות התורה שקיבלו מהר סיני הוציאו ממצרים, ע"י שתיקנו את חטא אדה"ר והחזירו בחזרה את האותיות למקומה בתורה, וע"י ניתוסף עוד תרי"ג מצוות בתורה, כי הוי"ה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר' (ישעיה מב כא), ולכן יש בעשרת הדברות עצמו כ"ח אותיות, נגד תרי"ג מצוות וז' מצוות דרבנן, כמו שמביא רש"י (שמות כד יב) בשם רבינו סעדיה גאון, שפירש באזהרות שיסד לכל דבור ודבור מצוות התלויות בו.

ולפי זה יובן מה שרואים שרוב המצוות עושים ואומרים 'זכר ליציאת מצרים', כי הרי האותיות של התרי"ג מצוות העלו בני ישראל מארץ מצרים.

ביאור הפסוק 'ותתן אתה ומפתים'

וזהו הפשט מש"כ 'ותתן אתה ומפתים בפרעה ובכל עבדיו ובכל עם ארצו' וכו' (נחמיה ט י), היינו 'אותות' הם האותיות התורה שתקנו במצרים, 'ומפתים' הוא דבר פלא, אותיות אל"ף, היינו שזה מבואר בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת ויצא אות יא) וז"ל: ושמעתי ממורי, ראשית הבריאה היה ע"י אות א' שהוא חכמה, וברא הכל ע"י חכמה, כמ"ש 'כולם בחכמה עשית' (תהלים קד כד), כי נתפשטו האותיות מלמעלה למטה, ובוה ברא כל הנבראים

ביאור הפסוק 'שאל לך אות העמק שאלה או הגבה למעלה'

וזה מה שאיתא בזה"ק (ח"ג ב) רבי אלעזר פתח, 'שאל לך אות מעם הוי"ה אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה (ישעיה ז יא), אסתכלנא בדרין קדמאין ודרין בתראין, מה בין דרין קדמאין לדרין בתראין, דרין קדמאין הוו ידעין ומסתכלין בחכמתא עלאה, וידעין לצרפא אתון דאתיהיבו ליה למשה בסני, ואפילו חיבין דההון בישראל הוו ידעין גו אתון חכמתא עלאה, וידעין גו אתון עלאין וגו אתון תתאין, חכמתא לאנהגא עובדין בהאי עלמא. בגין דכל את ואת דאתמסר ליה למשה, הוו מתעטרין וסלקין על רשייהו דחיוון עלאין קדישין, וכלהו חיוון הוו מתעטרי בהו וכו', 'שאל לך אות' אות ממש, דכלהו הוו נטלין ברזא דאתון עי"ש. וזהו מה שאמר הכתוב 'העמק שאלה או הגבה למעלה' שאותיות התורה תלוי בעבודת בני ישראל, 'או הגבה למעלה' את האותיות, או ח"ו 'העמק שאלה' להורידם.

אותיות י"ו הם שורש התיקון לכל האותיות

ואפשר לומר עוד, דהנה כשנתבונן בכתבת הכ"ב אותיות, תראה שכל אות יש בה אותיות י' או ו', או שניהם יחד, שהם השורש של כל האותיות. וזה ידוע שאותיות י"ו הם מצד הימין, בחינת חכמה וז"א, והם המתקנים את הכ"ב אותיות, והוא בסוד מש"כ 'ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע' (ירמיה ל ז), היינו שבכל אות שהם הכלים יש בה כבר הישועה, שהם האותיות י"ו שמהם נבנה כל האותיות, כי האר"י הקדוש אומר (ע"ה שער התיקון פ"ב), שהתיקון העולמות הוא ע"י שם מ"ה, והאותיות י"ו שהם מצד ימין, הם בחינת שם מ"ה שמתקן את כל האותיות שהם בחינת שם ב"ן, והם השורש של היחוד הדיקנא שהם מיודי"ן וויו"ן כידוע (שער רה"ק יחוד ז). וגם יש לומר דהנה אותיות י"ו במילוי כזה יו"ד וי"ו בני' שם מ"ב, וזה מבואר בפרי עץ חיים (כריש הספר) שלעולם אין שום יכולת לעלות שום עליה, אלא בכח שם מ"ב, והוא המעלה כל עליות שבעולם. ולכן ע"י אותיות י"ו עולה ונתקן כל האותיות.

אותיות י"ו הם תורת ניקוד שמתקן את האותיות

ועוד יכולים לומר, דהנה אותיות י"ו הם באים ברוב המקומות בתורת ניקוד, שהי' הוא ניקוד חיריק, והי' הוא ניקוד מלאופום, וזה מבואר ממרן הארז"ל בעין חיים שער דרושי הנקודות (שער ח פ"ו) שענין שכירת הכלים הם אלו האותיות התורה בחינת כלים בחינת נפש, שהם הם חלקי השכינה שנתפזרו ע"י שכירת הכלים, ונשארו האורות מבחוץ בכחינת תגין על האותיות, ולכן ע"י שהש"ץ קורא בתורה בטעמים ונקודות, מתקנים ומעלים את האותיות התורה, ומכניס האורות בתוך הכלים עי"ש. ולכן משום שיש בכל אות י"ו, או ממנו לבדו נעשה התיקון, כי כשיש שורש התיקון בתוך השכירה, אז יכולים לתקן אותם, בבחינת 'ממנה יושע', וזהו כל התכלית של האדם לתקן האותיות, ע"י אותיות התפילה ולימוד התורה.

על ידי כ"ב אותיות מן אל"ף עד תי"ו, ואות ב' הוא ב' אלפין, וכן ג' אלפין, עד אות ת' ד' מאות אלפין. א"כ שורש אותיות התורה שקרוב יותר אל החיות הרחוני אור אין סוף הוא אות א', ואח"כ יורד והולך ומתלבש זה בזה, ונתרחק מן החיות, עד אות ת' שהוא מלכות שבמלכות ששם מתלבש בתוך מחשבות רעות וזרות. וצדיקיא שלוחי דמטרונתא אינון לקשר את עצמם אל האותיות ולהעלותן במחשבה עד מחשבה עליונה, ואז מעלה מתהום עד רום רקיעא את ניצוצי השכינה שהיו בלבושים הנ"ל ודפח"ה עי"ש. נמצא שעבודת האדם בתורה ותפילה שיעלה את האותיות הרחוקות מאור אין סוף לאותיות הקרובות לאין סוף עד אות אל"ף, וזהו כוונת הפסוק 'אותות' היינו שהעלה כל האותיות התורה, למיפותים' שהוא פל"א עליון, שהוא אות אל"ף.

בחטא העגל ניתוסף עוד אותיות התורה

והנה אחר כך כשחטאו בני ישראל בעגל, והרי אמרו חז"ל (קדושין מ) שקולה עבודה זרה ככל התורה כולה, והמורה בה כאילו כופר בכל התורה כולה, והכופר בה כמורה בכל התורה כולה. ולכן נפלו והתפזרו כל האותיות התורה בכתחילה, ולכן האותיות שבלוחות היו פרחות באויר, ולכן על ידי שעשו בני ישראל תשובה וניתנו להם הלוחות השניות, הוסיפו בה עוד אותיות התורה, כמו שאמרו חז"ל (שמו"ר מו א) אמר לו הקב"ה למשה אל תצטער בלוחות הראשונות שלא היו אלא עשרת הדברות לבד, ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות מדרש ואגרות. וכמו שאמרו חז"ל (גדרים כב:) אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא המשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד. בחינת מה שאמרו במסכת אבות (פ"א מ"א) עשו סיג לתורה.

והענין הוא כך, דהנה אדה"ר שניתנו לו רק עשה ולא תעשה אחת, בוה הספיק לו לעלות את כל אותיות התורה, כי בו היו נכללין כל העשין והלא תעשין שבתורה. אבל אחרי שחטא בעה"ה, נפלו כל אלו האותיות של התורה, ולכן נצטוו בני ישראל בלוחות ראשונות שקיבלו בהר סיני, בקיום התרי"ג כפרמות, כדי לקיימם ולתקנם. ואחרי שחטאו בעגל ונשתברו הלוחות, לא הספיק להם עוד רק אלו האותיות התורה, ולכן בלוחות השניות הוסיפו עליהם עוד אותיות התורה, והם הם הלכות מדרש ואגרות הנ"ל, שהם כפרמיות יותר. ולפי"ז מיושב כמה שנתקשה האבן עזרא (שמות כ א), למה התווספו אותיות ותיבות בלוחות שניות.

ובזה יכולים ג"כ להבין מה שפרש"י בסוף חומש דברים, עה"פ 'לענין כל ישראל' (לד יב) שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר 'ואשברם לעיניהם' (דברים ט ז), והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר 'אשר שברת' (שמות לד א) יישר כחך ששברת. והענין כי ע"י שכירת הלוחות הראשונות, היתוספו בלוחות שניות עוד אותיות וחלקי התורה, ולכן אמר לו יישר כחך ששברת.

האוכל לתאות נפשו כאלו אוכל טבל
ולא יחללו את קדשי בני ישראל את
אשר ירימו להויה. והשיאו אותם עין
אשמה באכלם את קדשיהם כי אני הויה
מקדשים
(כב טו-טז)

עטרת-פז

אמרות טהרות
מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

וכמו שהיה הביורור בסוד עליון, שהוא
הביורור אל העולמות עצמן אבי"ע בעשר
ספירות, כן הוא לענין הנשמות, כי הם
הם ממה שנשאר מן הביורור הצריך אל
העולמות. ומלבד כל זה, כל עניני עולם הזה
השפלים, הפסולת הנשאר מאותן הו"ן מלכים
דמיות, צריכין תיקון וביורור, ואינם נתרברים רק אחר
כמה תיקונים ומלאכות. ואין מלאכה שאין בה
מצוה, לא תחרוש לא תורע כלאים.

וכן יש יחודים ועבודה בכל מיני מלאכות, בסוד
(משלי ג) 'בכל דרכך דעה' הדרך הסלולה שהוא
המצוה 'דעה' שיהיה לשמה, ו'הוא ישר' על ידי זה
שאתה לומד תורה לשמה ועושה מצות בדחילו
ורחימו, 'הוא ישר לך אורחותיך', כענין 'אורחת
עקלקלות' (שפטים ה), אכילה ושתייה, משא ומתן, כל
עניני עולם הזה, השם יתברך ישר אותם, ויתן בלבך
היאך תעשה אותם לשמה, כי באמת כל אדם חייב
לעסוק בל"מ מלאכות לשם שמים, ותלמיד חכם
על ידי המלאכה בכח יחודים ומצות מעשיות שיש
בדברים אלו, כי המאכל ביחודים נעשה אבר מאברי
אדם.

וכן בכל הדברים בכלל ד"ע, ויחד ה"ה עם ו"ו, וכל
המלאכות ל"מ מלאכות הם לצורך הביורור,
וצריכין לעשותן ביחודים לשמה, ובמצות לשם
מצוה ועיקר מלאכה כמספר א"ל אדנ"י שבעשירה,
ואוכל נפש על ידי יחודים הוא בעולם היצירה.
אמנם בימות החול הותרו כל המלאכות שבעולם,
אך לא באיסור רק בהיתר גמור, ובסוד 'בכל
דרכך ד"ע ה"ה ו"ו' ביחודים, ולשם מצוה כדי לברר
הו"ן מלכים בכל מלאכה ומלאכה, וכל זה בעניני
עולם הזה. גם כמה שצריך לברר לצורך עליות
עולמות ונשמות, על ידי מצות תפילין ציצית סוכה
לולב. והנה בודאי שאדם צריך סיוע ועזר מעליונים
להספיק דברים אלו, וגם עליונים צריכין עזר מן
התחתונים, בסוד 'תנו עז לאלהים' (תהלים סח לה),
ולכן בימי החול יורדין העולמות העליונים ומתלבשין
למטה ממדרגתם, כדי לברר ולסייע התחתונים
בהארה נפלאה, שיהיה בהם כח לברר.

'הדר ח' ח"א דף כא: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

שיתפשט קדושתו וחיות אלהותו אור המתוק על כל
בני אדם, שירגישו הכל הארה נפלאה בנפשם.
והם הם המקדשין שמו הגדול ברבים. שהכל מודין
ומברכין ומתענגין על ה' ועל תורתו בתשוקה
והארה נפלאה, והוא צריך לדקדק מאוד במעשיו,
שבדבר קל יסתלק ממנו הארה נפלאה הזאת, ויגרום
היוק גדול להדבקים אליו ואל שורש נשמתו, וזה
חילול השם שנסתלק האורות אור אין סוף המוחיה
את הכל, והשומר נפשו אף בינו לבין עצמו שימשיך
על נפשו הארות אור אין סוף בכל רגע, הוא המקדש
שמו ברבים, וגורם יחודים עליונים, והמון עם
הפחותים המקמרינים על הצדיקים ומוצאים אצלו
פחיתות, הם המחללין השם ולא הוא, 'כי באהבתה
תשגה תמיד' (משלי ה יט), ודי בזה.

'אוצר החיים' ויקרא רה: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

כוונת המלאכה בימות החול

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת
שְׁבֻתוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשֶׂה וְגו' (כג)
כשיוכלו להתברר כל אלו ו"ן מלכים, ויתקונו ויצרפו
ויתלבנו כל הטוב והקדושה שבהם, אז
יהיה ימות המשיח, ועל ידי תפלתנו ומעשינו בעולם
הזה, אנו יכולין לברר וללבן.

והנה בימי החול יש מלאכה, כי כל מלאכה מורה על
היות דברים צריכים תיקונים על ידי מעשה,
שבאמת לעתיד יהיה בעולם הזה 'פסת בארץ' (תהלים
עב טו), ולא יהיה צריכין בני אדם למלאכה כדי
לאכול. אך עתה צריכין לעשות ל"מ מלאכות לברר
וללבן, כי כל מה שיצא בכל העולמות, הם מסוד ו"ן
מלכים דמיות, ואין לך דבר קטן וגדול שלא בא מן
אותן הו"ן מלכים, וכל אחד מה שיש לו, הוא מה
ששייך לחלק נשמתו מן הו"ן מלכים לתקן. והנה אם
אלו המלכים לא היה מתים ונתבטלו, לא היה רע
בעולם, כי מעצמן היה מתבררין ומתעלן מטוב
לטוב עד טוב דעתיקא, ולא היו צריכין שום תיקון
כלל, אך עתה שמתו, הם צריכין תיקון, וצריכין
תפלה ומעשים טובים ותורה ומצות כדי שיתקונו על
ידם, ולהעלותם בסוד מיין נוקבין.

עטרת-ראשנו

נפש, וזהו לנפש שהם האותיות, לא יטמאו
בעמיו שלא יעסק באותיות התורה ותפילה שלא
לשמה, רק וכוון לתקונם בעולמות נשמות ואלהות.

בתיקון הפרטי יהיה התיקון הכללי

הקב"ה יעזור שזכותו הגדולה יגן עלינו ועל כל
ישראל, וכל אחד ואחד יהיה לו ישועה
ורחמים בכל מה שהוא צריך בבני חיי ומוזני, וכל
אחד ואחד יוכל לתקן את אותיות התורה ותפילה
בתיקון שורש נשמתו, ועי"ז יהיה התיקון השלם,
וכמו שפירש מרן הבעש"ט הקדוש ז"ע (בעש"ט
עה"ת בראשית, אות קסו) עה"פ בתהלים (סס יט) 'קרבה
אל נפשי גאלה', שכל אחד צריך לעבוד על גאולה
הפרטית שלו, ועי"ז יהיה הגאולה הכללית בב"א.

נאמרו בשוה"מ

יומא דהילולא של בעל 'היכל הברכה' מקאמרנא
'אייזיק תשע"ו לפ"ק

ירימו מלא יו"ד, בעתדין לתרום, והאוכל טבל
במיתה סנהדרין פרק הנשרפין (פג). ועיין שם.
וצריכין להרים הו"ד שבמבול, בסוד נגה טב לא יצר
הרע, צריכין להרימו בלב שמה שיחזור אל הקדושה
לגמרי. ובכלל זה האוכל לתאות נפשו בדרך רעבתון
כאלו אוכל טבל, ועליו נאמר (יהוה"א ד יג) 'ככה יאכלו
בני ישראל את לחמם טמא בניום', ועליו נאמר ולא
יחללו חולין נגה, את אשר ירימו ביו"ד, שצריכין
להעלות אכילה ככוונת הו"ד כידוע.

ולזה והשיאו מלא יו"ד, אותם מלא וא", מגרה יצר
הרע בנפשו, ומוען עליו משא היצר, ופוגם
ומבלבל דעתו. אותם בוא"ו, שעל ידי אכילה שלא
לשמים, והשיאו אותם עין אשמה כי על ידי שמרגיל
יצרו הרע לילך אחר תאות עולם הזה, יבוא לידי עין
אשמה.

באכלם את קדשיהם מתרגם במיכלהון כסואבא
לחמם טמא. ורש"י כתב, שלא לצורך תרגם
כן. כוונתו היינו באכילה שהוא שלא לצורך, אלא
כולו תאות והנאות, אבל לצורך אף שאוכל בלא
קדושה וכוונה, לא יהיה בכלל 'לחמם טמא' (יהוה"א ד
יג). דאם לא תפרש כך כוונת רש"י, מה זה שלא
לצורך, הרי לפרושו פירוש אונקלוס מוטעה במעות,
ומה לשון זה שלא לצורך, הרי רש"י פירש על זר
שאוכל תרומה, ואונקלוס על כהן שאוכל תרומה
בטומאה, ומה הוא שלא לצורך, היה לו לומר
ואונקלוס תפס לו דרך אחר.

'היכל הברכה' ויקרא רה: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

הצדיקים ממשיכין קדושה על עצמם ועל כל בני אדם
ולא יחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני
ישראל אני הויה מקדשים (כב לט)
הם הצדיקים המוסרין עצמן על קידוש השם
בקריאת שמע, ובפועל על התורה ועל המצות
'נפשי יצאה כדבר' (שה"ש ה י), בגודל אהבה וחיבה,
וממשיכין קדושת ואור אלהי על עצמם, ומה
נתפשט קדושתן על כל בני אדם, כמעט מי שיש
בידו למחות (שבת נד:), שביאר מרן הבעש"ט

תיבת 'אמר' מרמז לעולמות נשמות אלהות
ולפי כל הקדמות האלו נובל לפרש המקראי קודש,
אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם
דהנה כאן מדברת התורה מתיקון האותיות, כמו
שמסמך כאן המדרש את הפסוק 'אמרות הויה'
אמרות טהרות', והנה אמר ר"ת א"ר מ"ם ר'קיע,
היינו א"ר הוא בחינת אלהות. מ"ם הוא בחינת
נשמות שנבראו ע"י בחינת מים, בסוד באר מים
חיים מ"ן ומ"ד. ר'קיע הוא בחינת האותיות התורה,
בסוד א"ת השמים'. וזה מרמז כאן התורה למאמר
מרן הבעש"ט הקדוש, ענין תיקון האותיות, שהוא
ע"י שיכוין האדם לתיקון עולמות נשמות אלהות,
המרמזו בתיבת אמר.

הצדיקים צריכים ללמד לבני דורם תיקון האותיות
וכל זה נעשה ע"י אל הכהנים שהם הצדיקים,

ובענין קניית מדות שהן מוטבעות בנפש השפלה, הכלולה מארבע בחינות דומס צומח חי מדבר, כי גם הם מורכבות משוב ורע, והנה בנפש הזה

תלויות המדות רעות וטובות, והנפש היסודית הוא כסא ויסוד ושורש אל הנפש העליונה השכלית, אשר בה תלוין קיום תרי"ג מצות התורה, לפיכך אין המדות התלוין בנפש הבהמיות היסודית מכלל תרי"ג מצות התורה, כי לא ניתנה תורה לבהמה אלא לאדם, ולכך קודם קבלת התורה בא ימי ספירה ז' פעמים אדם, לזכך המדות להיות אדם ואז יקבל התורה, כי מי שלא זיכך המדות הוא חיה רעה ממש, ולא ניתנה התורה לבהמה ולחיה.

כי המדות טובות [הם] הכנות עיקריות אל תרי"ג מצות בקיומם באור וחיות, ואין כח בנפש השכליות לקיים המצות על ידי תרי"ג אברי הגוף, אלא באמצעות נפש היסודית המחוברת אל הגוף, דמו בנפשו הוא (ויקרא יז יד), ובו תלויה קיום המצות וביטולן, כי המדות רעות קשים מן העבירות, כל הכועס כאלו עובד ע"ז (סוטה ד:), ומי שיש בו גסות הרוח הוא ככופר בעיקר, וראוי לגדעו כאשירה ואין עפרו ננער (שם ה.).

ולחיות המדות עיקרים ויסודית, לא נמנו בכלל תרי"ג מצות התלוים בנפש השכליות, ובהיותו מזוכך במדות טובות, בנקל לו לקיים כל התרי"ג מצות ועונה אמת ושפלות הרוח, משרה עליו אור השכינה, וטועם בתורה ומצות מעין עולם הבא, ובה נקל לו לקיים הכל. וכמו שהגוף נבנה בתרי"ג מארבע יסודית חומרים, כמו כן נפשות ארבע היסודית הם יסודית לכל המדות רעות וטובות, אשר באמצעותן יבטל או יקיים התורה והמצות, והמקיימין הוא נפש שכלית כלול מארבע יסודית קדושים, אשר משם חצבו תרי"ג אברי הנפש. **ז'הר חי' ח"א דף לג:**

בכל ספירה וספירה צריך לתקן הנר"ן שלו מלבד במדת מלכות

כמו שביארנו ממון אלקי אור ישראל אור המאיר מסוף עולם ועד סופו ה**בעש"ט** זצ"ל, (תולדות פרשת לך לך אות א') כי נפש רוח נשמה של אדם, [שהם] חלקי עולמות נשמות וניצוצי השכינה אלהות יתברך המחיה [את] הכל, הם מתגלגלין בבחינות זיי"ן ספירות, ובסוד מעשה דיבור מחשבה של הקדושה, מתקנים ומעלין חלקי נפש רוח נשמה שלו.

ובכל הספירות יכולין להעלות נפש רוח נשמה שלו. כגון לתקן בחינת 'חסד', שלא יהיה לו אהבה רק אהבת הבורא יתברך. 'גבור' לכבוש את יצרו, ולכעוס על אויבי השם דוקא ולשם שמים ולא הזולת. ושלא 'להתפאר' עצמו רק בבורא יתברך, וכן שאר המדות. מה שאין כן בספירה זיי"ן שהיא 'המלכות', אשר משם יונקים קליפות נוגה, קשה לו לאדם להעלות משם נפש רוח נשמה שלו, כי אף אחר שאדם הוא צדיק וחסיד, אעפ"כ ניקל לו שיכשל במדה זאת ליפגום בה על ידי קליפות נגה, כגון לעשות איזה דבר ויש בה איזה פניה דקה.

ולכן כשיהיה נשקלין מעשיו לפני יוצר בראשית, בניקל שלא ישאר לו שום דבר הגון לעמוד בו לפני [ה]מלך, כי מי יאמר זכיתי לבי. וכן לענין אמונה ובטחון שתלוי במדה הזאת, להאמין בהשגחה פרטיות של השם יתברך...

'היכל הברכה' דברים דף קפה.

עטרת- החסידות

ענין ספירת העומר

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

ענין העבודה בימי העומר

בסוד ע' עובדא מ'לין ר'עוּתא, אור' מ'ים ר'קיע'

ומעתה נשכל במצות עמר. [בזוהר (וירא צט:):] תא חזי אי בר נש אתמשך בתר קב"ה, ותיאובותיה דיליה בתריה בהאי עלמא, לבתר כד נפיך מניה, איהו אתמשך בתר ההוא משיכו דאתמשך ברעותא כל ההיא יומא בהאי עלמא. כגוונא דרעותא דבר נש איכוון ביה בהאי עלמא, הכי אמשיך עליה מלעילא, אי רעותא איכוון במלה עלאה קדישא, איהו אמשיך לההיא מלה מלעילא לתנא. מאן דבעי לאתדבקא לעילא ברוחא קדישא, דהא בעובדא ובמלין וברעותא דלבא לכוונא בהאי מלה תליא, לאמשכא ליה לגבה ולאתדבקא בהאי מלה. עיין זוהר וירא (שם).

וזהו **סוד 'עמ"ר', עובדא מ'לין ר'עוּתא**, דאשת חיל בדיקת גרמה בימנחת שעורים, סוד בירור הגבורות, שמשם עיקר הלבושים אלו מברורי הגבורות דב"ן, וסודו 'שערה', כמבואר בדברי **מרן** (פע"ח שער ספירת העומר פ"ד) סוד 'שעורים', 'יודע בשערים' (משלי לא כג), 'כל חד לפום מה דמשער בלביה' (זוהר וירא קג:), להשיג ולדבק נפשו, הן ב'עובדא' או 'מילין' או 'ר'עוּתא', והוא 'בדיקת נפשה' להסיר כל סוג משלשה בחינות אלו, שיהיה בתכלית הטוב.

הוא מבררת כל הבחינות שהיה בפסח, שאנו לא זכינו מעצמינו לזה, והוא מבררת אותם שזוכה בעצמינו לתכלית זכות 'עובדא מ'לין ר'עוּתא', ומסירות נפש תשוקת אש להבת שלהבת לתורה ולעבודה בתכלית הבירור והזכות, לבושי נשמות בגן עדן תחתון ועליון, על תכלית מובחר הטוב של גדלות שני דחכמה חיה עלאה.

והוא סוד שורש 'אור' מים ר'קיע' שסופו תיבות 'עמ"ר', בהמשכת הטפה פנימיות, סוד רצון ורעותא, לבושא ד'אור' המתפשט, אור תורה ומצות. וסוד 'מלין' 'חשמל' 'דס' 'צלם', לבוש לבחינות 'מים'. וסוד 'עובדא' 'מצות', לבוש לסוד 'ר'קיע', כי סוד 'אור' מים ר'קיע' ממנו נתהוו האורות פנימיות עם לבושיהן ממובחר הבירור.

'אוצר החיים' ויקרא דף רכא:

בימי הספירה להכין הכלים לזכך אותם שיהיו ראויים ליחוד

מה שאמרנו על סוד 'עובדא מ'לין ר'עוּתא', וסוד 'רעותא' נתקן בימי הספירה להכין הכלים לזכך אותם שיהיו ראויים ליחוד, והיחוד נעשה על ידי אין סוף, 'ואנת הוא דקשיר להון ומייחד להון' (הקדמת תיקוני זוהר יז.), ועל ידי הספירה אנו מתקנין את הכלים שיהיו ראויים לגדלות ראשון בזיכוך, ואנו ממשיכין הארה מן הנס גדול שעשה בליל פסח, שנכנס גדלות שני וגדלות קודם קטנות.

ותשכיל אחי, שעיקר גדלות ראשון בבניה, בסוד גופא כלים 'אותיות', חצונית עולמות, וסוד גדלות שני עיקרו באבא, ואמא עילאה נכללת בו, כידוע מסוד כתיבת השם, והוא סוד 'נקודת', וסוד 'צלם' בכללות עולמות. אף שבפרטות יש בכל אחד כל הבחינות כמו שבארנו. וסוד 'צלם' ב' פעמים 'צלם' הוא ש"כ, י' פעמים ל"ב, ששורשו מחכמה.

ואחר כך יש עליה יותר בכתר, וגם שם כל

הבחינות הנ"ל, אלא ששם כל 'עובדא מ'לין ר'עוּתא', הכל בסוד רצון 'אלהות', ושם עיקר סוד הרצון, וסוד 'טעמים', וסוד עצם ה'נשמה' בכללות. ואנו זכינו מצדינו לתכלית גדלות ראשון בקבלת התורה. ועל ידי לימוד התורה לשמה, ועל ידי מסירות נפש באמת על קדושת השם, נזכה לעתיד לסוד גדלות שני, ולסוד מוחין דכתר אמיתי, לגלגלתא, ארבע מאות עלמין דכסופין.

ובשבועות מצדינו עולה הזעיר לגדלות שני, ועולה עד הכתר בסוד 'בן מאה' ברכות 'כאלו עבר ובטל מן העולם' (אבות פ"ה מ"א), כי נעשה הכל פנימיות ורצונית 'אלהות'.

'אוצר החיים' ויקרא דף רכה.

מ"ט שערים בימי העומר

ודע, ש"מ"ט שערים אין בכל אחד מהם אלא שער פרטי. ויש בו הארה מן הכללות שבשער החמשים, שנמשך לכל אחד דבר יום ביומו, וכשנשלם מ"ט ימי עמר ונעשין אחד, הרי יש בהם חמשים מכח הכולל. ושער החמשים, חוץ מה שכולל כל מה שתחתיו וממשיך להם הארה, כולל בעצמו חמשים נמצא שיש בו שני הארות, אחד כלל מ"ט המאיר למטה לכל אחד, ונעשה למטה גם כן חמשים באחדות על ידי הכללות, ואחד כלל שלו שכולל חמשים באחדות אחד. ובחינה זאת נקרא 'יום אחד [הוא] יודע ליהוה' (זכריה יד, ז), וזהו (גדרים לח.) חמשים שערי בינה נמסרו למשה חוץ מאחד, בחינות כללות של עצמות שער החמשים, שכולל חמשים באחדות אחד.

'אוצר החיים' ויקרא דף רכו.

שלושה שמות יש לעומר

'שלושה שמות יש לו. עומר שבלים. עומר תנופה. עומר שמו' (תורת כהנים פ"ה ה). 'שלושה שמות יש לעומר', 'עומר שבלים' מפני שמצות עומר בקמה בהיות שבלין, ולזה קרינן עומר שבלים, דאם הביא עומר ממקום קרוב לירושלים שהוא כרמל רך ומלא, דמצותו להביא מן הלח, ואם נעשה ככל תיקון זה היה קורין אותו עומר שבלים. ואם אירע שהוצרך להביא ממקום רחוק או מן העמרים היה קורין אותו 'עומר התנופה' עיקר, על שם התנופה שבתורה. אבל הרמז שהיה מניפין אותו בשלש עשרה נפה שיהיה סולת מניפה, ולזה היה קורין עומר התנופה. ואם גם זה לא היה, שהיה מעט ולא היה יכולין לפנותו כל צרכו, היה קורין אותו 'עומר' סתם, כן נראה לנו נכון היטב. **'עשירית האיפה' דף קלא:**

האם קרבן עומר יתבטל לעתיד לבוא

מה שכתוב (ויקרא רבה ט ז) כל הקרבנות בטילות, לכאורה לא על ימי משיח נאמר, וכי בחנם אמר ר' ישמעאל (שבת יב:): לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה, וכיוצא מצינו הרבה בש"ס, וכי על חנם יבנה המקדש במהרה בימינו, וכי להקריב קרבן תודה לבד יבנה המקדש.

ומה שאמרו כל הקרבנות בטילות, אפשר כוונתם לאלף השביעי שהוא מכוונה בשם 'עתיד לבא' כידוע, וכשיבטלו כל הקרבנות קרבן עומר בודאי גם כן יתבטל, כידוע ליודעין טעם עומר, אם כן בימי המשיח כל הקרבנות יחזירו ולא עומר בלבד, ובאלף השביעי גם עומר יתבטל.

'עשירית האיפה' דף יח.

שולחן-הטהור

מאמר הפתיחה ל'שולחן הטהור' סימן רסא
בירור שיטת רבינו על זמן שקיעת החמה וצאת הכוכבים, וכניסת ויציאת השבת קודש.

חלק המציאות: הכדור והמעלות ◊ כיפת השמים ◊ הקפת השמש סביב הכדור ◊ הזריחה והשקיעה במדינות צפוניות ◊ קו סיום הנשף ◊ השתנות הנשף בעונות השנה ◊ התארכות הנשף בקיץ מאשר בחורף

חלק ההלכה: דעת רבנו דלא כרבנו תם ◊ שיטת רבנו כדעת המנחת כהן ◊ קביעת זמן צאת הכוכבים ◊ היתר מלאכה עד ג' רבעי שעה אחר השקיעה ◊ זמן צאת הכוכבים בארץ ישראל ◊ שינויי אורך הנשף בעיר קאמרנא

חלק המציאות

הכדור והמעלות

מעליו והחצי הדרומי מתחתיו (ונמצא שקו המשווה הארצי וקו המשווה השמימי מקבילים זה לזה בקו שווה).

האדם העומד על כדור הארץ רואה את כיפת השמים סובבת אותו מלמעלה ומארבעת צדדיו, עד שבתחתית הכיפה כאילו 'נוגעת' כיפת השמים בארץ ומתחברים הם יחדיו. מקום זה בו נפגשים כיפת השמים והארץ מכונה בשם **קו האופק**. (קו האופק סובב את האדם בעיגול מכל צדדיו. כאשר יעמוד האדם בשדה בלא שיהיו בנינים והרים המסתירים את האופק, יוכל לראות את כיפת השמים כצורת חצי כדור מעליו, ויראה איך 'מתחברת' הכיפה עם הארץ מכל ארבעת צדדיו בעיגול).

בפועל יכול האדם לראות מכל מקום שעומד בו **חצי** מכיפת השמים. חצי כדור כיפת השמים שמתחתיו מוסתר ממנו כמובן על ידי כדור הארץ, אך **כל** המחצית שמעליו יכול הוא לראות.

ברם חצי הכיפה שאדם יכול לראות משתנה ממקום למקום. דבר זה פשוט הוא שהעומד בחלקו העליון (הצפוני) של כדור הארץ, יראה את החלק העליון של כדור כיפת השמים. והעומד בחלק התחתון (הדרומי) של הכדור, יראה את החצי התחתון של כיפת השמים.

אם יעמוד אדם על הקוטב הצפוני ממש, יראה את כל החלק העליון של כיפת השמים, ואז קו האופק שלו (דהיינו המקום בו 'מסתיימת' כיפת השמים ואינו יכול לראות עוד), יהיה בדיוק במקום **קו המשווה השמימי**. אך אם יעמוד אדם על קו המשווה של כדור הארץ, אז אדרבה יעבור קו המשווה השמימי מעליו (כיון שקו המשווה השמימי מקביל לקו המשווה הארצי). וקו האופק שלו יהיה בקו הפוך מקו המשווה.

ואם יעמוד האדם לא על הקוטב ולא על קו המשווה אלא על השיפוע שביניהם, אז יהיה גם קו האופק שלו בשיפוע.

כללו של דבר, חצי כיפת השמים שרואה האדם משתנה לפי המקום שהוא עומד בו. בכל מקום על פני הכדור שיעמוד בו האדם יראה חלק אחר מכיפת השמים, וכן קו האופק שלו (שהוא סיום חצי הכיפה כמו שנתבאר) ישתנה ממקום למקום.

אמנם למרות שקו האופק משתנה ממקום למקום, אך זריחת

השמש ושקיעתה אינן משתנות והשמש הולכת תמיד בקו ישר וכמו שיתבאר. וכיון שהזריחה והשקיעה הן על פני קו האופק (כלומר כשהשמש עולה בבוקר מעל לאופק, זה הוא זריחת החמה, וכשירדת בערב אל מתחת לאופק זה הוא השקיעה), נמצא שישתנו זמני הזריחה והשקיעה ממקום למקום.

הקפת השמש סביב הכדור

השמש סובבת כל עשרים וארבע שעות סביב אחד על פני כדור הארץ. דרך הילוכה הוא בקו ישר מסביב לכדור. בימי ניסן ותשרי סובבת השמש סביב קו המשווה בדיוק, ולמסתכל על הילוך החמה מכדור הארץ יראה לו שהשמש הולכת על פני קו המשווה השמימי

העולם הוא כידוע בצורת כדור. חציו העליון של הכדור נקרא בשם **חצי הכדור הצפוני** וחציו התחתון בשם **חצי הכדור הדרומי**. מושב בני האדם הוא בעיקר בחלקו העליון של הכדור, החלק הצפוני. ולכן עיקר המדובר בפוסקים הוא על המדינות היושבות בצד צפוני של הכדור (אכן גם במדינות הדרומיות מתארך הנשף יותר מן המדינות היושבות במרכז הכדור).

בין חלקו העליון של הכדור ובין החלק התחתון, באמצע הכדור בדיוק, עובר **קו המשווה** המקיף בעיגול את מרכזו של הכדור שהוא המקום הרחב ביותר בכדור. ככל שעולים למעלה מקו המשווה, משפע הכדור ועולה כלפי מעלה והיקפו נעשה צר יותר ויותר עד לסיומו במקום העליון ביותר בכדור, המכונה בשם **הקוטב הצפוני**. וכן כשירדים מקו המשווה ולמטה משפע הכדור ויורד עד לסיומו **בקוטב הדרומי**.

האופן למדוד את המקומות על פני כדור הארץ הוא על ידי **מעלות**. כידוע כל עיגול מתחלק לשלש מאות וששים מעלות. מכיון שכדור הארץ הוא עגול, וכן היקף החמה סביב הכדור הוא בעיגול, לכן הדרך למדוד את המקומות שעל פני הכדור וכן את הילוך החמה סביב הכדור, הוא על ידי מעלות.

במדידת המקומות על פני הכדור, נחשב קו המשווה ל-0 מעלות. מקו המשווה עד לקוטב הצפוני יש רבע עיגול, ומכיון שעיגול שלם הוא 360 מעלות, נמצא שרבע עיגול הוא 90 מעלות. לפיכך נמצא הקוטב הצפוני תשעים מעלות מעל קו המשווה.

העיר ירושלים נמצאת 32 מעלות מעל קו המשווה. אך המדינות באירופה נמצאות כבר למעלה מארבעים מעלות מעל קו המשווה, וכן הוא מתרחק ממדינה למדינה וממקום למקום, עד למעלה מחמשים מעלות.

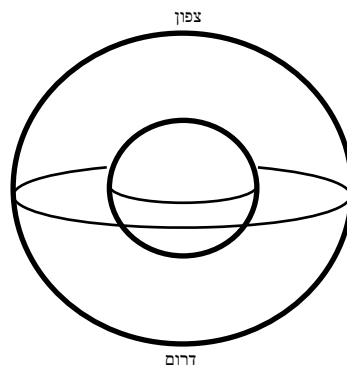
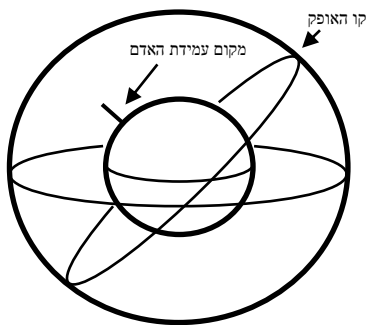
ארצות **גליציה ואונגארן** נמצאות מתחת לחמישים מעלות, אך ארצות **רוסיה וליטא** הן למעלה מחמשים מעלות ושם הנשף ארוך מאד. העיר **קאמרנא** נמצאת קרוב לחמישים מעלות (49.6 מעלות).

כיפת השמים

מסביב לכדור הארץ מסובבת **כיפת השמים**. הכיפה היא כעין כדור המקיף את כדור הארץ, ונמצא שכדור הארץ הוא כדור בתוך כדור (פשוט שאין השוואה בין גודל כדור הארץ לגודל כיפת השמים, שכדור הארץ לעומתו הוא כגרגר חרדל. מכל מקום

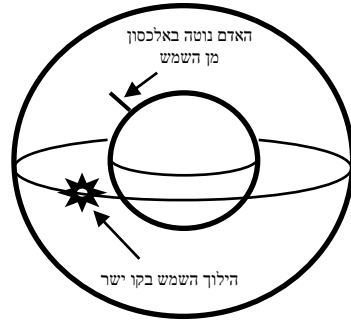
נבאר את הדברים לפי הנראה לעיניים שיש כדור קטן הוא כדור הארץ בתוך כדור גדול הוא כיפת השמים).

כשם שכדור הארץ מתחלק בחציו בקו המשווה, כך גם עובר **קו המשווה השמימי** בדיוק בחצי כדור כיפת השמים, כשהחצי הצפוני



שולחן-הטהור

(שהוא מקביל לקו המשווה הארצי וכמו שנתבאר). מי שעומד בימים אלו על קו המשווה הארצי רואה את השמש זורחת באמצע צד מזרח והולכת בקו ישר מעל לראשו עד ששוקעת באמצע צד מערב.



בימי הקיץ עולה השמש מעט לכיוון צפון וסובבת למעלה מקו המשווה. דרך הילוכה הוא **בקו ישר** מהזריחה לשקיעה ואינה הולכת באלכסון, אך בכל יום היא מתחלת את סיבובה סביב הכדור בנקודה צפונית יותר, והולכת מנקודה זו בקו ישר עד לשקיעתה במערב.



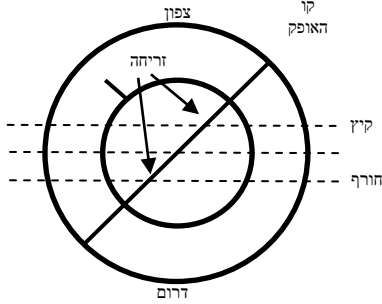
בימי החורף יורדת השמש מעט לכיוון דרום וסובבת מתחת לקו המשווה, וכמעשהו בצפון כך מעשהו בדרום. בכל יום היא זורחת בנקודה דרומית יותר, והולכת משם בקו ישר עד לשקיעתה במערב. למסתכל מכדור הארץ נראה כאילו יש ברקיע חלונות רבים על פני כל צד מזרח, ובכל יום השמש זורחת בחלון אחר. בימי ניסן ותשרי היא זורחת מהחלון האמצעי, ובבוא הקיץ היא מתרחקת מעט וזורחת מחלון צפוני יותר, וכך כל יום זורחת מחלון אחר עד שבשיא הקיץ זורחת מהחלון הצפוני ביותר. לאחר עבור שיא הקיץ היא חוזרת לצד דרום ומתקרבת לאמצע, עד שבימי תשרי היא זורחת שוב מהחלון האמצעי. מאז ואילך היא מתרחקת לכיוון דרום עד שבשיא החורף זורחת בחלון הדרומי ביותר, ושוב חוזרת לכיוון צפון עד שבימי ניסן זורחת שוב באמצע וחוזר חלילה.

עניין זה הוא מה שנקרא בדברי חז"ל 'חלוני רקיע', וכמו שאנו אומרים בתפילת שחרית לשבת 'הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע, מוציא חמה ממקומה'. **רבינו כותב על כך ב'שולחן הטהור'** (סימן רסא סעיף א): **כי אין הדברים כפשוטם שיש חלונות ברקיע אלא שכך נראה לעין המתבונן**, (ומפני כן דוחה רבנו את שיטת ר"ת וכמו שיתבאר).

הזריחה והשקיעה במדינות הצפוניות

כל מה שנתבאר עד כאן הוא במדינות הנמצאות על פני קו המשווה. במקומות אלו הולכת השמש בקו ישר מעל לראשי האנשים, אלא שבקיץ היא זורחת ושוקעת מעט יותר לכיוון צפון ובחורף לכיוון

דרום. אך הילוכה הוא תמיד בקו ישר ולא באלכסון. במקומות אלו אורך היום והלילה שווה בכל ימות השנה. ברם ככל שעולים על פני הכדור לכיוון צפון משתנה הילוך השמש. וטעם הדבר מפני שהכדור עולה לכיוון צפון **בשיפוע**,



והאדם שוב אינו עומד מתחת לשמש כמו בקו המשווה. השמש אינה משנה הילוכה והולכת תמיד בקו ישר אך האדם נוטה בשיפוע לצדדין. ומפני שהאדם רואה את מקום עמידתו כאילו הוא ישר, נראה לו כאילו השמש נוטה בשיפוע, אך האמת כי השמש הולכת בקו ישר והאדם הוא שנוטה לצד.

כמו שנתבאר כאשר עומד אדם על שיפוע הכדור גם קו האופק שלו הוא בשיפוע. ומפני כן יש שינוי גדול בזריחת השמש בין הקיץ לחורף. מכיון שבחורף השמש נמצאת למטה בדרום, וכיון שקו האופק הוא משופע עוברות כמה שעות עד שמגיעת השמש לקו האופק. ולהפך בקיץ שהשמש למעלה בצפון היא מגעת מיד לקו האופק. (וכמו כן בשקיעת החמה, בחורף השמש מגיעה לקו האופק מוקדם יותר, ובקיץ מאוחר יותר).

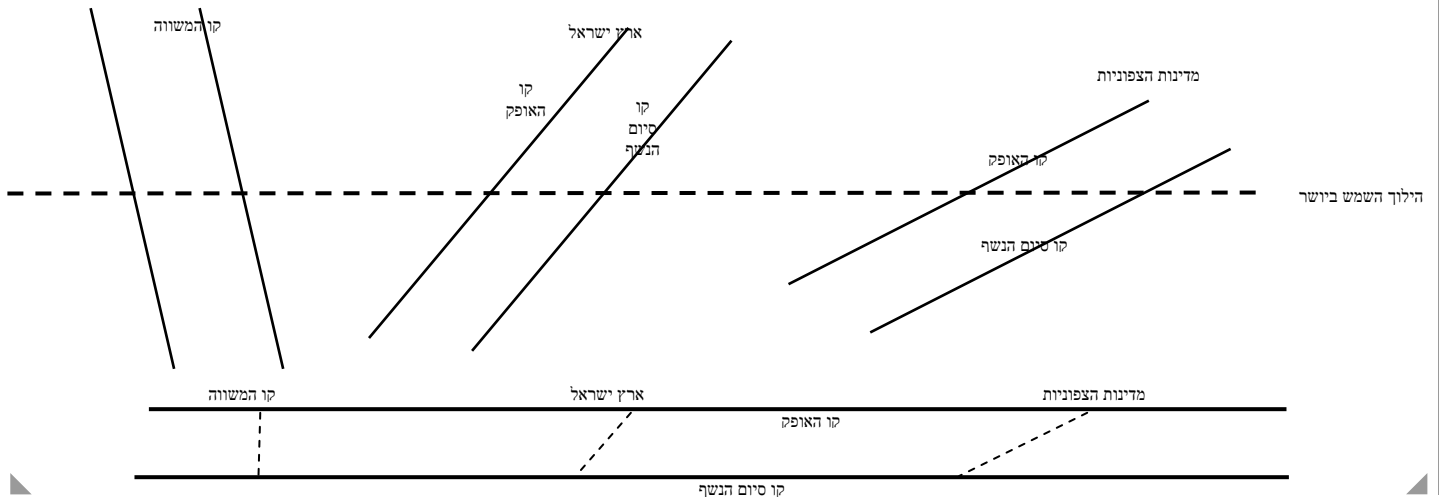
קו סיום הנשף

שקיעת החמה היא בזמן שגלגל החמה יורד מתחת לקו האופק. אך עדיין נשאר אורה של החמה למשך זמן מה, וכדי שיחשיך היום לגמרי ויופיעו כוכבים צריכה השמש לרדת כמה מעלות מתחת לאופק (כמו שנתבאר, כיון שהילוכה של החמה בעיגול, מודדים את הילוכה לפי מעלות, כי העיגול מתחלק למעלות). ברדת השמש סכום מסוים זה של מעלות אז יוצאים כוכבים ונעשה לילה.

סכום המעלות שהשמש צריכה לרדת תחת האופק הוא קבוע ואינו משתנה. בין בקיץ ובין בחורף ובין בימים השווים, בין במדינות היושבות על קו המשווה ובין במדינות הצפוניות, צריכה השמש לרדת סכום מעלות זה ואז נעשה לילה במקום ההוא.

בפועל אפשר לקבוע כמה שיעורים ליציאת הכוכבים, ורבו השיטות בזמן זה. בארץ ישראל נתפשט המנהג כי זמן מוצאי שבת (זמן הופעת ג' כוכבים קטנים רצופים) הוא ברדת השמש 8.5 מעלות מתחת לאופק. להלן נדון בשיטת רבנו בעניין זה. מכל מקום ניקח לדוגמא את זמן זה של 8.5 מעלות לצורך ביאור המציאות.

כשם שאנו קובעים את **קו האופק** במקום בו 'מסתיימת' חצי כיפת השמים שרואה האדם, כך אנו צריכים לקבוע את **קו סיום הנשף** 8.5 מעלות מתחת לקו האופק. קו זה יהא קו ישר הנמתח בעיגול סביב כיפת השמים, למטה מעט מקו האופק. המקום בין שני קוים אלו הוא מקום הילוך החמה בזמן הנשף. מקום זה שבין שני הקוים מכונה בשם **רצועת הדמדומים** (מלשון דמדומים חמה).



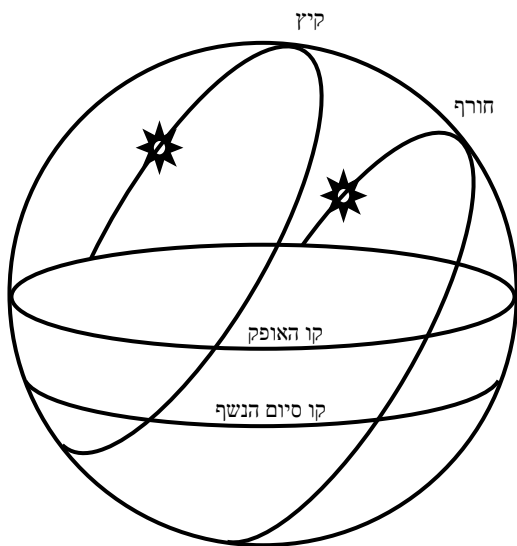
שולחן-הטהור

למטה בקו המשווה) נעשה היקף הכדור קטן יותר ויותר, עד לסיומו בקטבים. לפיכך נמצא שסיבוב השמש סביב הכדור בימי החורף והקיץ, הוא היקף קטן יותר מאשר היקפה בימים השווים שאז היא נצרכת להקיף את קו המשווה שהוא המקום הרחב ביותר בכדור כאמור.

הילוכה של השמש סביב הכדור אינו משתנה והוא לעולם עשירים וארבע שעות. בימים השווים בעשרים וארבע שעות היא מקיפה היקף גדול יותר, ובימי הקיץ והחורף היא מקיפה היקף קטן יותר באותו זמן. דבר זה גורם שהילוך החמה על פני הכדור בקיץ ובחורף אינו באותה מהירות כמו בימים השווים, שהרי היא צריכה להקיף היקף קטן יותר, ולפיכך מהלכת לאט עד שהיא מקפת בעשרים וארבע שעות היקף קטן זה.

ברם מקום רצועת הדמדומים (הילוך החמה בין קו האופק לקו סיום הנשף) הוא שווה בכל עונות השנה בין בקיץ ובין בחורף ובין בימים השווים, ואין ארכו משתנה בין זמן לזמן. נמצא שבקיץ ובחורף הולכת השמש בתוך רצועת הדמדומים באטיות יותר, ובימים השווים במהירות יותר. לפיכך הנשף בימים השווים הוא קצר (כי הילוך החמה הוא במהירות בתוך רצועת הדמדומים), ובקיץ ובחורף ארוך.

התארכות הנשף בקיץ מאשר בחורף



בציור זה ניתן לראות כי הילוך החמה מקו האופק לקו סיום הנשף מתעגל בקיץ יותר מבחורף

מלבד זאת יש גם הפרש בין הקיץ והחורף עצמם באורך הנשף. סיבת הדבר כי בקיץ עיקר הילוך השמש הוא מעל האופק (שמפני זה היום מתארך בקיץ), וכשהשמש כבר יורדת מתחת לאופק, במקום זה כבר הילוכה מתעגל ביותר

(כי ככל שהעיגול יורד הוא יותר מתעגל). מאידך בחורף שהשמש אינה מהלכת מעל האופק אלא מעט והיום קצר, כשהיא יורדת מתחת לאופק היא נמצאת באמצע עיגולה שם אין העיגול מתעגל כל כך.

מכיון שבקיץ הילוך השמש מתעגל יותר מאשר בחורף, לפיכך אורך זמן הרבה עד שהיא מגעת לקו סיום הנשף. אבל בחורף שאין הילוך השמש כל כך בעיגול, היא מגעת במהירות יותר לקו סיום הנשף ולכן הנשף קצר יותר מאשר בחורף.

כללו של דבר: הילוך השמש בימים השווים הוא הקצר ביותר, בחורף הוא מתארך ובקיץ הוא מגיע לשיא ארכו.

כמו שקו האופק משתנה ממקום למקום, ולפי מקום עמידת האדם ישתנה מקום קו האופק שלו (וכמו שנתבאר באורך למעלה), כך גם **קו סיום הנשף** ישתנה לפי מקום האדם. כללו של דבר, קו סיום הנשף צמוד הוא לקו האופק, ולפי השתנות קו האופק ביושר או בשיפוע כן ישתנה קו סיום הנשף. יש להדגיש שוב מה שנתבאר למעלה שהילוך השמש הוא תמיד בקו ישר ואינו משתנה.

על פי הקדמות אלו יתבאר לנו התארכות הנשפים במדינות הצפוניות יותר מהמדינות הסמוכות לקו המשווה. מכיון שבמדינות הסמוכות לקו המשווה אין קו האופק (וקו סיום הנשף) בשיפוע אלא **ביושר**, נמצא שהשמש אינה צריכה להלך בשיפוע בתוך רצועת הדמדומים אלא מהלכת ביושר ולכן הנשף קצר במקומות אלו.

אך במדינות הצפוניות שקו האופק וקו סיום הנשף הם בשיפוע, ואילו השמש מהלכת בקו ישר, נמצא שהשמש צריכה להלך בשיפוע בתוך רצועת הדמדומים, וכדי שתגיע לסך של 8.5 מעלות צריכה ללכת באלכסון, ודבר זה מובן הוא שהמהלך באלכסון יצטרך להלך יותר זמן מהמהלך ביושר. לפיכך מתארך הנשף במדינות אלו.

בארץ ישראל גם כן משופע מעט קו האופק (שהרי היא יושבת למעלה משלשים מעלות מעל קו המשווה), אך מכל מקום אין השיפוע כל כך שיתארך הנשף כמו במדינות הצפוניות.

השתנות הנשף בעונות השנה

מלבד ההשתנות באורך הנשף בין מקום למקום, יש גם שינוי באורך הנשף באותו מקום עצמו, בין הימים השווים ובין הקיץ והחורף. בימים השווים הנשף קצר, בחורף הוא מתארך יותר ולשיא ארכו הוא מגיע בימות הקיץ.

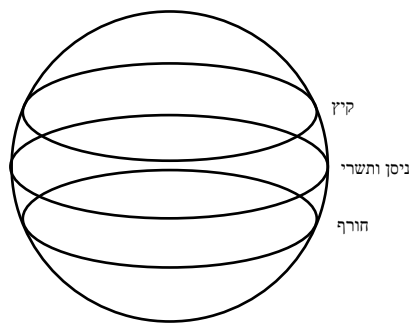
יש להדגיש נקודה זו שרבים טועים בה. אין דומה אורך הנשף לאורך הימים והלילות. בעוד אורך הימים בחורף הוא הקצר ביותר, בקיץ הארוך ביותר ובימי ניסן ותשרי היום והלילה שווים, הרי שלגבי הנשף אין הדברים כן. הנשף הקצר ביותר הוא בימים השווים בימי ניסן ותשרי, בחורף הנשף ארוך, ובקיץ הוא מתארך עוד יותר.

טעם הדברים הוא מפני מסלולה של השמש מתחת לאופק. כמו שנתבאר למעלה אין שום שינוי בסך המעלות שצריכה השמש לרדת כדי שיחשיך היום. בין בחורף ובין בקיץ ובין בימים השווים צריכה השמש לרדת כך וכך מעלות (ולדוגמא נקטנו 8.5 מעלות) עד שישתלק האור וייראו כוכבים. אך ההפרש בין זמן לזמן הוא **באופן** הילוכה של השמש בתוך מקום זה שבין קו האופק לקו סיום הנשף (המקום המכונה בשם **רצועת הדמדומים**).

כאמור למעלה, הילוכה של השמש בימים השווים בימי ניסן ותשרי הוא סביב קו המשווה, אמצעו של הכדור בדיוק. בקיץ השמש עולה ממעלה לקו המשווה לצד צפון מעט וסובבת שם בקו ישר סביב

הכדור, ובחורף יורדת מעט מתחת לקו המשווה לכיוון דרום וסובבת שם סביב הכדור.

מקום קו המשווה הוא המקום הרחב יותר בכדור, ואילו ככל שעולים כלפי מעלה מקו המשווה (וכן ככל שיורדים



חלק ההלכה

ולאחריו מתחיל בין השמשות במשך ג' רבעי מיל, עד זמן צאת הכוכבים שהוא אחר מהלך ארבעה מיל משקיעת החמה.

לדעת רבנו תם, שקיעת החמה הנזכרת בגמרא כתחילת זמן בין השמשות, אינו הזמן בו יורדת החמה מתחת לאופק. כי זמן זה הוא רק **תחילת** שקיעתה של החמה, כי בשעה זו היא נכנסת בתוך החלון

דעת רבנו דלא כרבנו תם

ידוע ומפורסם מחלוקת רבנו תם והגאונים בענין זמן בין השמשות וצאת הכוכבים. לדעת הגאונים זמן בין השמשות מתחיל בשקיעת החמה ונמשך מהלך שלשה רבעי מיל עד צאת הכוכבים. ואילו לדעת רבנו תם עד שלשה מילין ורביעי לאחר שקיעת החמה עדיין יום גמור,

לסמוך על כוכבים בינוניים אלא לענין זמן מוצאי תענית דרבנן (שו"ע סימן תקסב ס"א) וכדומה, אך לדברים שהם מדאורייתא וכמו לקריאת שמע של ערבית (שו"ע סימן רלה ס"א) ועשיית מלאכה במוצאי שבת (שו"ע סימן רצג ס"ב) יש להמתין עד להופעת כוכבים קטנים, משום שאין אנו בקיאים בכוכבים לדעת מהם בינוניים ומה נחשב לגדולים, לפיכך יש להמתין עד לצאת כוכבים קטנים שאז בוודאות אינם גדולים.

הנה כשבאים לדון על ענין עשיית מלאכה בערב שבת, פשוט הדבר שאין להתחשב אלא בכוכבים בינוניים ולמנות משם למפרע מהלך ג' רבעי מיל, ועד אז יהיה מותר לעשות מלאכה. שאף על פי שאנו חוששים להמתין במוצאי שבת עד לצאת כוכבים קטנים, אין זה אלא חומרא ומעיקר הדין די בכוכבים בינוניים. ואם כן בערב שבת פשיטא שיש להחמיר ולשער זמן צאת הכוכבים לפי כוכבים בינוניים.

ועתה יש לנו לדון מהו הזמן אותו קבע רבנו לזמן צאת הכוכבים בינוניים. וכלומר, כמה מעלות צריכה השמש להיות מתחת לאופק, כדי שייחשב זמן זה לזמן צאת כוכבים בינוניים.

היתר מלאכה עד ג' רבעי שעה אחר השקיעה

רבנו כותב בתחילת דבריו: 'ואם רצה יכול לעשות מלאכה עד שלש רבעי שעה אחר שקיעה החמה ולא יותר, כי יכנס לספק התורה. ואם עשה מלאכה אחר עבור חמשים מנוטין אחר השקיעה, חייב באשם תלוי, וכל זה לפי האקלים.'

אבל במדינות שלנו, יש חילוק בין חורף לקיץ, על כן מן הראוי לכל בעל נפש, שלא לעשות מלאכה חצי שעה אחר השקיעה, וכל אחד יירא לנפשו מאד, ויצמצם הרבה גם בזה השיעור. עכ"ל.

ויש להתבונן בדברי רבנו, שבתחילת דבריו כותב להתיר לעשות מלאכה עד שלשת רבעי שעה אחר שקיעת החמה, ואחר כך כותב שבמדינות שלנו (היינו המדינות הצפוניות באירופה) יש להיזהר מכיון שיש חילוק בין קיץ לחורף, ואין לעשות מלאכה אלא עד חצי שעה אחר שקיעת החמה.

והנה היה אפשר לפרש לכאורה שכוונת רבנו בתחילת דבריו הוא כדעת רבנו תם כפשוטה, שיש מהלך ארבעה מילין עד צאת הכוכבים, וג' רבעי מיל לפני כן הוא תחילת בין השמשות, ולפי זה יוצא כי עד כ- 50 דקות בערך אחר השקיעה מותר עדיין לעשות מלאכה.

אבל לפרש כזאת לא יתכן, שהרי רבנו חולק בהדיא על דברי רבנו תם ונוקט כשיטת המנחת כהן כמו שנתבאר למעלה.

אלא הביאור בדברי רבנו, כי גם אם נשער לפי צאת הכוכבים הבינוניים הנראים לעינינו, עדיין יימצא לנו כי יהא מותר לעשות מלאכה עד כשלשת רבעי שעה אחר שקיעת החמה. וזאת בימי הקיץ בלבד. כי בזמנים אחרים זמן זה הוא כבר קרוב מאד לצאת הכוכבים והוא זמן בין השמשות, ורק בימי הקיץ שהנשף ארוך מאד וכמו שנתבאר למעלה, אז תהיה אפשרות לעשות מלאכה עד כשלשת רבעי שעה אחר שקיעת החמה.

וזהו מה שממשיך רבנו וכותב אחר כך, כי באמת במדינותינו יש חילוק בין הקיץ לחורף, ובימים שבהם הנשף קצר אסור לעשות מלאכה אלא עד חצי שעה אחר שקיעת החמה. ועל כן יש לקבוע זמן זה לסוף זמן עשיית מלאכה בערב שבת, כדי שלא יבואו מכך לקלקול וטעות. והם הם דברי רבנו: 'אבל במדינות שלנו, יש חילוק בין חורף לקיץ, על כן מן הראוי לכל בעל נפש, שלא לעשות מלאכה חצי שעה אחר השקיעה, וכל אחד יירא לנפשו מאד, ויצמצם הרבה גם בזה השיעור. עכ"ל.'

זמן צאת הכוכבים בארץ ישראל

מדברי רבנו מבואר כי זמן צאת הכוכבים בימות הקיץ הוא אחר עבור ג' רבעי מיל משלשת רבעי שעה (או 50 דקות) אחר שקיעת החמה. וכן בימי החורף הוא אחר עבור ג' רבעי מיל מחצי שעה אחר השקיעה. ברם, עדיין לא נדע מכאן מהו הזמן שקבע רבנו לצאת הכוכבים.

כי יש לדעת, שכיון שזמן הנשף משתנה ממקום למקום, על כן משתנה גם אורכם של ג' רבעי מיל ממקום למקום. לפי ששיעור ג' רבעי מיל נמסרו לנו בארץ ישראל ולפי הימים השונים, אז אורך הנשף הוא ג' רבעי מיל בדקדוק. והם 13.5 דקות (לפי השיטה שמיל הוא 18 דקות) או 18 דקות (לפי השיטה שהמיל הוא 24 דקות).

שברקיע, והיא מהלכת בתוך חלון זה בתוך עוביו של רקיע עד לגמר שקיעתה קרוב למהלך ארבעה מילין, ורק אז מתחיל בין השמשות.

רבנו מיד בתחילת דבריו בסימן זה מקשה על דברי רבנו תם, וכותב כי לא יתכן כדבריו שהשקיעה מתארכת כל זמן הילוכה של החמה בתוך עביו של רקיע, מפני שהחמה אינה מהלכת כלל בתוך עביו של רקיע. ומה שכתבו חז"ל שהחמה נכנסת בתוך חלון בעובי הרקיע אינו כפשוטו אלא שכך נראה לעין המתבונן שהחמה נכנסת בתוך חלון כשהיא שוקעת, אך האמת היא כי החמה רק יורדת מתחת לאופק. רבנו מוכיח את דבריו מדברי הזוהר והגמרא, ואף מוכיח מהמציאות הפשוטה הנראית לעינינו ומדברי חכמי התכונה, כלשון קדשו, 'כל הפוסקים הביאו דברי רבינו תם לחלק השקיעה, שהחמה נכנס בעובי רקיע ובין גמר השקיעה, ואנו לא ידענא ליה כלל, כידוע אמיתיות הענין לתוכנים, וכן דעת הזוהר והגמרא, ולא יכחיש מה שהחוש רואה, שהשמש הולכת בשובה בכל הכדור וכשהוא יום לזה הוא לילה לזה, ולא יש כאן עביו של רקיע כלל וכלל.'

לפי מציאות זו לא יתכן לומר שהשקיעה מתארכת כל זמן הילוך החמה בתוך עביו של רקיע, מפני שאין במציאות דבר שכזה. (ואמנם יש להעיר כי קושיה זו כבר הקשו האחרונים על דברי רבנו תם, ותירצוה באופנים שונים).

שיטת רבנו כדעת המנחת כהן

ברם אין כוונת הדברים שרבנו נוקט את שיטת הגאונים לעיקר. שהרי לדעת הגאונים מתחיל בין השמשות מיד עם ירידת גלגל החמה מתחת לאופק, ואסור לעשות מלאכה בערב שבת לפני זמן זה. ואילו רבנו כותב בפירוש להתיר לעשות מלאכה אחר שקיעת החמה, כמו שכתב רבנו בהמשך דבריו, 'ואם רצה יכול לעשות מלאכה עד שלש רבעי שעה אחר שקיעה החמה ולא יותר, כי יכנס לספק התורה. ואם עשה מלאכה אחר עבור חמשים מנוטין אחר השקיעה, חייב באשם תלוי, וכל זה לפי האקלים.'

אלא שמה שרבנו דוחה שיטת רבנו תם הוא רק לגבי ענין זה שהשקיעה נמשכת במשך זמן של ארבעה מילין, שצריכה החמה להלך בעביו של רקיע. על כך כתב רבנו שאין הדברים כן ואין השקיעה נמשכת זמן ארוך שכזה. אבל רבנו מסכים עם שיטת רבנו תם שאין היום מסתיים בירידת גלגל חמה מתחת לאופק, אלא גם לאחר שקיעת החמה עדיין יום גמור הוא עד זמן קצר לפני צאת הכוכבים.

נמצא ששיטת רבנו היא שיטה ממוצעת בין הגאונים לרבנו תם. כי רבנו נוקט כדעת רבנו תם שאחר שקיעת החמה הוא עדיין יום גמור, אך מכל מקום אין זמן הנשף נמשך מהלך ארבעה מילין, אלא מיד כשנראים כוכבים נעשה לילה. זמן בין השמשות לדעת רבנו יתחיל ג' רבעי מיל קודם לצאת הכוכבים.

והנה שיטה זאת כבר ידועה שהיא שיטת המנחת כהן שהביאורו הפוסקים, כי בזמן צאת הכוכבים בפועל נעשה לילה ואין צריך להמתין לזמן מהלך ד' מילין, וזמן בין השמשות מתחיל ג' רבעי מיל לפני זמן זה. אלא שהמנחת כהן הבין שכן הוא דעת רבנו תם, כמו שהאריך בספרו להתאים שיטה זו עם דברי רבנו תם. אבל רבנו נראה שנקט שדברי רבנו תם כפשוטם, וחלק עליהם והחזיק בדעת המנחת כהן.

ואכן רבנו בפירושו למשניות בעצי עדן (שבת פ"ב מ"ז) כתב: 'ולענין הדין יש לזהר מלעשות מלאכה אחר שקיעה החמה מעט, ועיין מנחת כהן (מבוא השמש מאמר ב פ"ו)'.
ויש להדגיש, שדעת המנחת כהן נתפשט מאד בארצות אירופה וכן נהגו למעשה בתפוצות ישראל מאות בשנים, ולא היו ממתניינים עד זמן מהלך ד' מילין. ובפרט בארצות גליציה ואונגארן נתפשט מנהג זה, וכנראה כן נקט גם רבנו.

קביעת זמן צאת הכוכבים

הנה לאחר שהתברר לנו ענין זה, שלדעת רבנו נעשה לילה בראיית ג' כוכבים בפועל וזמן קצר לפני כן מתחיל בין השמשות, יש להתבונן איזה הוא הזמן שקבע אותו רבנו לזמן צאת הכוכבים, ומשם נמנה לנו את התחלת זמן בין השמשות שהוא זמן קצר לפני כן.

זמן צאת הכוכבים, מבואר בגמרא (שבת לה:) שהוא בצאת שלשה כוכבים בינוניים, לא גדולים ולא קטנים. ומאידך נפסק בשו"ע שלא

שולחן-הטהור

התארכות הנשף בקאמרנא בימי הקיץ. והנה אם נחשוב ג' רבעי מיל ל-13.5 דקות (לפי החשבון שמיל הוא 18 דקות), ונוסיף עליהם לפי חשבון התארכות הנשף בעיר קאמרנא, אכן יהיה החשבון 23-24 דקות.

וכן יש לנו לעשות חשבון זה לפי דברי רבנו שבזמן שהנשף קצר אין לעשות מלאכה אלא עד מחצית השעה אחר שקיעת החמה. הנה הזמן בו הנשף קצר ביותר הוא בימים השווים בימי ניסן ותשרי וכמו שנתבאר למעלה. (ומה שנקט רבנו שיש חילוק בין הקיץ לחורף בענין התארכות הנשפים ועל כן יש להיזהר שלא לעשות מלאכה חצי שעה אחר השקיעה, לכאורה הוא לאו דוקא, שלמרות שיש חילוק בין הקיץ לחורף באורך הנשף אבל עיקר החילוק הוא בין הימים השווים ולקיץ והחורף. ונראה שלא בא רבנו אלא להדגיש ענין זה שיש חילוק באורך הנשף בין עונות השנה, ולא דוקא נקט 'בין קיץ לחורף').

והנה בימים השווים שהוא הנשף הקצר ביותר, אז בעבור 47-48 כבר תהיה השמש 8.5 מעלות מתחת לאופק. ולפי מה שכתב רבנו שאפשר לעשות מלאכה עד חצי שעה אחר השקיעה, יימצא שזמן ג' רבעי מיל הוא 17-18 דקות.

והנה אם אכן נחשב זמן ג' רבעי מיל ל-13.5 דקות, ונוסיף עליהם את הפרש התארכות הנשף בין קאמרנא (שהיא במדינות הצפוניות) ובין ארץ ישראל, אכן יימצא לנו שזמן זה הוא 17-18 דקות.

וכל מה שנתבאר עד כאן הוא בימים השווים (אז הוא הנשף הקצר ביותר) ובימי הקיץ (אז הנשף הארוך ביותר). ובימי החורף שאורך הנשף בינוני, יהיה זמן צאת הכוכבים בזמן 56 דקות אחר שקיעת החמה, ובערך 20-21 דקות לפני כן יתחיל בין השמשות. (ויהיה מותר לעשות מלאכה עד מעט יותר ממחצית השעה אחר השקיעה).

לפי חשבון זה נמצאו דברי רבנו מדויקים בתכלית הדיקוק. והנה רבנו כתב בתוך דבריו: 'ולילה גמורה להתחייב חטאת וסקילה אינו אלא כשיראה שלשה כוכבים סמוכים למראה העין זה אצל זה, וקודם לכן כמו עשרים מנוטין וחייב באשם תלויו'. ע"כ. הרי שקבע רבנו זמן ג' רבעי מיל בשיעור 'כמו עשרים מנוטין' דהיינו בערך עשרים דקות, וזהו מה שנתבאר בשיעור אורך ג' רבעי מיל הוא בסביבות עשרים דקות. כי בימי החורף הם עשרים דקות, ובימים השווים הם מעט פחות, ובימי הקיץ מעט יותר.

ומכל מקום כתב רבנו שיש לצמצם גם בזמן זה של מחצית השעה, ואפשר שכוונתו שיש לחוש לשיעור הגדול של מיל שהוא 24 דקות, שלפי זה יש לחשב ג' רבעי מיל ל-18 דקות ואז ישתנה כל החשבון. (אבל אפשר שכוונת רבנו שיש לדקדק ולצמצם בשיעור זה כדי שלא יבוא לעשות מלאכה אחרי כן, ואין לזה שייכות לחשבון אורך המיל).

ברם בימי החורף והקיץ בארץ ישראל יש לחשב את שיעור ג' רבעי מיל בתוספת זמן מעט לפי התארכות הנשף. וכן במדינות הצפוניות יש לחשב לפי התארכות הנשף בהם יותר מארץ ישראל. ובמדינות אלו בעצמם יש חילוק כמובן בין הימים השווים ולקיץ והחורף.

הנה לפני שנבוא לחשב איך יתאימו זמנים אלו בדקדוק, יש לנו להתבונן במה שכתב רבנו אחר כך לגבי זמן צאת הכוכבים בארץ ישראל. בסעיף ב' כתב רבנו: 'ובארץ ישראל שוקעת החמה זייגער זיבען [שעה שבע] של הזייגערס [השעונים] שבמדינות הללו, ולערך ארבעים מנוט [דקות] על זייגער אַכט [שעה שמונה], כבר לילה גמור בארץ ישראל'. ע"כ.

דברי רבנו ברור מללו כי זמן צאת הכוכבים בארץ ישראל הוא כארבעים דקות אחר שקיעת החמה. וכבר נתבאר שהכוונה כאן הוא לצאת כוכבים בינוניים ולא לכוכבים קטנים, שכן כאן מדובר בערב שבת שאז הכוכבים הבינוניים הם העיקר לקבוע לפיהם זמן צאת הכוכבים (ורק במוצאי שבת אנו נוהגים להחמיר ולהמתין לכוכבים קטנים).

לפי דברים אלו נראה כי קבע רבנו זמן צאת כוכבים בינוניים בהיות החמה כ-8.5 מעלות מתחת לאופק. שכן בארץ ישראל בשיא הקיץ, נמצאת השמש במקום זה אחר עבור ארבעים דקות משקיעת החמה.

יש לציין שזמן זה (8.5 מעלות מתחת לאופק) נתקבל בימינו בארץ ישראל לקביעת זמן מוצאי שבת, וזמן זה הוא נחשב לצאת הכוכבים הקטנים. אך מדברי רבנו מבואר כי זמן זה הוא רק זמן צאת כוכבים בינוניים. וכן מוכרח גם מתחילת דבריו וכמו שיתבאר לפנינו.

שינויי אורך הנשף בעיר קאמרנא

לאחר שנתברר שקבע רבנו זמן צאת הכוכבים בהיות החמה בערך 8.5 מעלות מתחת לאופק, יש לדעת את המציאות בעיר קאמרנא מהו סכום הדקות שיש להמתין שם בכל זמני השנה, בימים השווים בקיץ ובחורף.

מבירור המציאות בעיר קאמרנא יימצא שבימי הקיץ אז הנשף ארוך מאד, הרי אז יש להמתין 68-69 דקות עד שתד השמש 8.5 מעלות מתחת לאופק.

והנה רבנו כתב שם בימים הארוכים בקיץ אין לעשות מלאכה אחר עבור שלשת רבעי שעה אחר שקיעת החמה. ונמצא שהזמן בינתיים בין ג' רבעי שעה לצאת הכוכבים שהוא שעה ושמונה-תשע דקות, הוא 23-24 דקות.

וזמן של 23-24 דקות הוא זמן ג' רבעי מיל, ועם תוספת זמן לפי

מאמרים שנתפרסם לאחר הסתלקותו של רבינו זי"ע

קאמארנא ט"ז אייר ה'תרל"ד. (אלון בכות!) יום ב' שבוע העבר היה בעיר קאמארנא יום אבל יום צרה ונאצה בעשור לחודש הזה הוא חדש זיו, זיו שמו אבל זיו אסף, וחתת מעטה זיו ענן וערפל תתלחו בו חשך השמש בצתרים וכל מאורי אור נאספו, בו ננרע קרן ישרון בו נלקח ארון אלקים השמיטה בו גוע צדיק ואינו, הוא כבוד ארמני' הרב הצדיק הקדוש נר ישראל וקדושו כבוד מרדכי יצחק יהודה יחיא המבוגר הרב ר' אייזיקל מקאמארנא זצ"ל. ה' ברחמי יתום על שאר צדיקי דורנו ויארץ ימרחם ושנותיהם בשוב בנעימות וימחה דמעה מעל פנינו אמן. הכותב בשכרון לב ישראל משה וויניק.

מאמר שנתפרסם בעיתון 'עברי אנכי' כ"א אייר ה'תרל"ד גליון לא

סאמבאר, כנאליציען. אל כבוד בעל המניד! שמעוה נראה שמענו מקאמארנא (הסמוכה לעירו) ע"י המשלענראף נמש כל לב ויהי לים כל פנים קבצו פארוו, אוי נא לנו כי לוקח מאצנו מאור עינינו פאר חסרתנו ה"ה רבינו הצדיק הרב הגאון מרדכי המבוגר האלתי כש"ת משה יצחק יהודה יחיא זצ"ל אב"ד מקאמארנא בשנת השמנה וששים לימי חייו. ביום א' שבוע וז' לסר אסור עלתה נשמתו הקדושה לשמים להחלוץ בצל שרי. אחינו כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'. לבו היה לב סתור נכון לעבודת ה' ולתורתו. הוא היה אחד מן השרירים אשר ה' קורא אליהם בקי בכל חרדי הש"ס ובכל ספרי הקבלה אשר אך מעט מועד נמצא כמותו ברורנו זה, לא נשא פני כל איש העת הבריות נוחת מסנו עד מאור, להעניים היה טושיע ועוד בצרתם. ורע אמת שתל על תלמי לבות עם ה' והרביץ תורה ברכים. בציצן הרביו הפית רוח חיים ותקוה בלב איש אויבד וקשה רוח ועיב נהרו אליו המונים המונים מארצו נאליציען ואונגארן להתייעץ אצלו אורח ספרים ולגלות לו ספצונו לבבם כלפני את ורעו קאמארנא לקח ספרי. כבוד גדול נעשה לו במותו. כל אנשי עיר קאמארנא ספרו ועד זמן אנשים יגשים נקדלו יחריו (וגם ספרים הקרובות באו המונים) לספור ליצחק ולכחותו ונכבדי עיר קאמארנא על כתף נשאוו לבית עולמו ושם ספרוהו רבנים גדולים וכל העם בוכים מקרב ולב עמוק על כי נלקח סאמס מייסד נפשם ולבבם. זאלה ספריו אשר חברו סעשה אורג, פני זמן, עצי ערץ על משניות, נתיב מצותיך, אוצר החיים על תרי"ג מצות, היכל הברכה על התורה, עשירית האיסוף, על תורת כהנים, דרך אמונה, נוצר חסד, על סכת אבות, פני זמן, על ירושלמי, ועוד השאר בכתובים ספרים רבים ומרם פירוש על ה' זה ר. — ה' יתום את אשתו ובניו היקרים ולא נשמת עור קול אנתה בקרבנו רק קול ששון ושמה, ו ה ת נ צ ב ה . העשיל בערנגער.

מאמר שנתפרסם בעיתון 'המגיד'

יחיד- ומיוחד

רבינו הגאון הקדוש איש האלוקים קודש הקדשים שר התורה והזוהר רשכבה"ג
רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמרנא זיע"א בעל הדיבור הברכה
בן רבינו הגאון הקדוש רבי אלכסנדר סנדר מקאמרנא זיע"א
י' אייר נצח שבנצח תרל"ד

מאמר בעניין עבודת הייחודים של רבינו הקדוש, לייחד שמו יתברך על כל דיבור ומעשה, על כל צעד ושעל ייחודים קדושים, הורתו ולידתו ומשך ימי חייו ועד הסתלקותו היה על ידי ייחודים, וכלשונו רבות בספריו שהצדיק מייחד ייחודים בכל דבר שבעולם קטן או גדול, מלוקט מספריו ומספרי בנו מ"מ רבינו הקדוש בעל ה'דמשק אליעזר', **היחוד והיראה לחי עולמים.**

ייחודים כמון

ביום כ"ה לחודש שבט שנת תקס"ו ירדה לעולם נשמתו הטהורה של רבינו הקדוש, רבן של ישראל, קודש הקדשים, דנהירין ליה שבילי דרקיע כשבילי דנהר דעה, אשר האיר את העולם באור ספר הזוהר תורת רבי שמעון בר יוחאי ותלמידיו, אור עץ החיים תורת רבינו האר"י ז"ל ותלמידיו, אור תורת אור שבעת הימים רבינו ישראל בעל שם טוב זיע"א ותלמידיו, ואחד מהיסודות שעסק בו רבינו חד מיסודות תורת הזוהר והחסידות, הוא עבודה זו עבודת הייחודים, ורבינו שונה רבות בספריו מעניין דרך ומעשה עבודה זו, **מארי דייחודין** זה שמו לעולם.

צוואתו הקדושה של רבינו הקדוש אור שבעת הימים רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א במכתבו אל ירושלים לגיסו הר"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב בה כותב עיקר יסוד משנתו לדורות אחריו, בזה הלשון: ושאלתי את פי משיח אימת אתי מר, והשיב לי, בזאת תדע, בעת שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת, **ויוכלו גם המה לעשות ייחודים ועליות כמון**, ואז יכלו כל הקליפות ויהיה עת רצון וישועה. זאת הצוואה היו לנגד עיני תלמידו ברוחניות, הקשור אליו בכל נימי נפשו, רבינו הקדוש שכל ימי חייו, וכל מעשיו ודיבוריו וכל אשר לו היה בחשבון ובעבודת הייחודים, שכל עשייה קטנה שבקטנה יהיה ביחוד שלים לכבוד קונו.

נעתיק אחד ממאות הפעמים שבו מפליג רבינו הקדוש בגודל עבודת הייחודים, והוא בהיכל הברכה פרשת בראשית: מלך עליון יאיר עליכם מתיקות עריבות ידידות התורה, ויתקיים עליכם שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, הנחמדים מזהב ומפז רב בוודאי, אזי אח"כ תוכלו בוודאי לקיים בכל דרכך דעהו, באכילה ובשתייה ובמשא ומתן, לקשר נפשו עם כל הדברים לאור עליון, להיות נפשכם דבוקה באור עליון תמיד, **לייחד עם כל הדברים ייחודים וקישוטי השכינה, כי זה כל האדם ובה תלוי ביאת המשיח**, ודי בזה למבינים באמת כי אי אפשר לבאר דברים אלו באר היטב.

לידתו בייחודים

דורשי ייחוד כבבת שמרם, רבינו הקדוש

מו"ר הרב הקדוש רבינו נפתלי מראפשיץ אמר שיש וכו', וכן הרב הקדוש איש אלוקים אור מופלא ומכוסה מוהר"ר ישראל מרוזין בעת היותי אצלו לקבל אנפי שכינתא אמר וכו', והיה יודע ברוח קדשו הכול וכו'.

היחוד והיראה לחי עולמים

עבודת הייחודים עיקרו בשעת עבודת התפילה, וכן היה בעת שעמד רבינו הקדוש עמוד צלותהוון דישאל, בהכנה שעה קודם התפילה כחסידיים הראשונים, ובעת התפילה גופא כששפך שיחו לפני אדון כול, היה כל דבוריו ומחשבותיו ייחודים ושמות קדושים, **שואגים בתפילה יחידה ליחודך**. וכפי שמתאר זאת בנו בהקדמתו לספר 'זוהר חי': ראיתי בעיני אצל אדוני אבי מורי ורבי זלה"ה, שהיה לו מדריגות תמימות אהבת הבורא ב"ה אין לשער, כשהיה קם בשחרית בין בקיץ בין בחורף אמר ברכת השחר כפי סדר האר"י זלה"ה באריכות גדול, ובין ברכה לברכה היה שוהה בה כמעט שעה, **כי בין ברוך לאתה עמד וכוון כל הכוונות והייחודים של האר"י זלה"ה, וחוף מזה היה בעצמו מחדש ייחודים ושמות קדושים, בכל עת ורגע אין לשער**, ועד שאמר הנותן לשכוי בינה האריך אפשר יותר מרבע שעה, וכן היה בכל ברכה וברכה, **וחוף מזה אמר בין כל ברכה וברכה פסוקי ייחודים של תנ"ך, ואין כאלוקינו ועל כן נקוה לך ואתה נגלית של שמו"ע דר"ה, וכיוצא הרבה פסוקים של ייחודים**, ואחר כל הברכות אמר פסוקים על סדר א"ב שהיה נרשם לפניו בתוך ספר תהילים שלו, והא"ב של הפסוקים האלו הם עתה תחת ידי, והוא הפלא ופלא, וכל זה היה מחמת גודל תשוקת אהבת הבורא ברוך הוא בתמימות לבבו הטהור והזך, ועבור זה זכה לכל השגות הגדולות, **ולכל הייחודים ושמות הקדושים שהיה מכוון בכל עת ורגע.**

ומגודל הייחודים שהיה מייחד בכל עת ורגע ובפרט בעת התפילה, ומוחו וכוונתו מכוונים אלפי אלפים כוונות וייחודים חדשים וגם ישנים, היה צריך להתפלל דווקא מתוך הסידור לצמצם עצמו, שיאמר דיבורי ואותיות התפילה כהלכתו, וכפי שממשך לתאר זאת בנו בהקדמה הנ"ל: כל ימיו התפלל ערב ובוקר מתוך הסידור דייקא, ופעם אחת אמר לי כי הוא מוכרח להתפלל מתוך הסידור, **כי מגודל ייחודים ושמות קדושים**

שנולד אחר שנות ציפיה רבות של אביו הקדוש רבי אלכסנדר סנדר מקאמרנא זיע"א בעל ה'זכרון דברים', ולאמו הרבנית מרת גיטל נכדת רבינו הקדוש רבי יעקב קאפיל מליקווא זיע"א, הייתה גם כן בזכות עבודת הייחודים של אביו מולידו, וכל הורתו ולידתו והורדת נשמתו הטהורה שירדה להאיר על הארץ היה על ידי עבודת הייחודים של אביו מולידו, וארבעים יום קודם יצירת הוולד הכריזו מן השמים כי נשמה גדולה מארי דיחודין בא.

וכה כתוב בנו בהקדמת הספר 'זוהר חי': שמעתי מפי אדוני אבי מורי ורבי איש אלוקים הרב הקדוש זלה"ה, שאבי הוא אדוני איש אלוקים זקיני הרב הגאון הקדוש מוה' אלכסנדר זלה"ה אב"ד דקאמרנא, סיפר לו בפיו הקדוש ואמר לו, בני כשהייתי אחר ארבעים שנה לא זכיתי עדיין שיהיה לי בן זכר, וכשהייתי בלובלין אצל אדוני מורי ורבי איש אלוקים מוה' יעקב יצחק בן מאטיל זלה"ה, ביקשתי ממנו להתפלל עלי שיהיה לי בן זכר של קיימא והבטיח לי, **ומסר לי כמה ייחודים ושמות קדושים לדבר זה**, ואמר לו ברוח קדשו רואה אני שיהיה לך בן זכר והנשמה שלו יהיה גדול מאוד אין לשער, והרבה שנים יש שלא היה בזה העולם נשמה גדולה כזו, **לכן מוכרח אני למסור לך לנשמה כזו ייחודים ושמות קדושים לכוון בעת הייחוד.**

ורבנו הקדוש בימגילת סתרים' שלו כותב כעין זה: כשהיה אבי הצדיק אצל מורנו ורבינו הקדוש האלקי ישראל, יעקב יצחק מלובלין, ויפצר בו, שיבקש עליו רחמים, שיהיה לו בן זכר, והשיב לו, שבהכרח, אם אגזור שיהיה לך בן זכר כן יהיה, אבל לא תאריך ימים, כי לא יהיה לכם ישיבה אחת בעולם, וקיבל אבי על עצמו. **ומסר לו ייחוד שם אחד נורא שיריד את נשמתו.**

וכעין זה מכוון בדברי רבינו בהקדמתו לספרו 'היכל הברכה': אספרה עוד וירווח לי, אמר מורי ורבי הקדוש דודי רבינו צבי שגילו לו מן השמים אחר כמה וכו', שיש בעולם הזה נשמה והיא גדולה מנשמת מרן האר"י בעש"ט, **שאביו לא לקח אותו בדבור וכו' כידוע**, והנשמה הזו יתקן זה ועוד גדולה ממנו וכו', אלא בסגנון ובדרך אחר וכו', וכן אמר

שנתחדש אצלו בכל רגע בעת כוונת התפלה, אם לא יתפלל מתוך הסידור אינו יכול להתפלל ולומר הדבורים של התפלה.

על אחת כמה וכמה כאשר הגיע ימי השבת קודש וימי היום טוב, כאשר אנפאה נהירין בנהירו עלאה ואתעטררת לתתא בעמא קדישא, וכולהון מתעטרין בנשמתיין חדתיין, ואז כדין שירותא דצלותא לברכא לה בחדווא ובנהירו דאנפין, עומק וגודל הייחודים והכוונות שכוון וחיפש רבינו הקדוש בעת תפילתו היה אלף פעמים ככה מימות החול, ותפילת השבת קודש ויום טוב חזו חצדי חקלא במתיקא כדבשא, וכפי שממשיך לתאר זאת בנו בהקדמתו הנ"ל: אדוני אבי מורי ורבי זלה"ה היה מתנהג להתפלל באריכות גדול והיה בין בחול בין בשבת, בחול היה מתפלל לא פחות משלושה שעות, ובשבת לא היה פחות מחמשה שעות ועוד יותר, וביום טוב היה מאריך בתפילתו הזכה אין לשער, **והוא מחמת גודל קדושתו שהיה מיוחד ייחודים ושמות קדושים בעת תפלתו.**

היכל היחודים

ונעתיק כאן לשונו הזהב של רבינו בענין עבודת היחודים, והוא בהקדמת ספריו יעצי עדן פני זקן מעשה ארגי: הנה עין השם אל יראיי, העיד הקדוש מורי ורבי מוהר"ר אברהם יהושע העשיל, על מרן הקדוש מוהר"ר יעקב יצחק מלובלין, **שמימינו לא הגביה אפילו ריסי עיניו בלתי יחוד שמו,** כי אחר שנזדכך מעט מן החומר ירגיל את עצמו ללמוד בייחודים של מרן האר"י, כמו שהעתקנו חלק מהם בספרי נתיב מצותיך שנדפס, וחלק מהם במצות קריאת שמע בספרי אוצר החיים, יזכני השם להוציאו לאור עולם, ועליהם יוסף אלף פעמים בדרכים ישרים מתוקים, כמו שכבר הוריתיך במצות קריאת שמע, ותראה נפלאות מתוקים מדבש, ואחר שהורגל בהם ובשמותיהם ובקי בהם, **ירגיל נפשו לעשות כל תנועה ותנועה בקדושה וביחודים,** לעשות בתחתון ולרמוז בעליון, וכל דבור דבור ומוצא שפתיו יזהר מאוד שיהיו בדבורי אהבה ושלוש ורעות, דבורים טובים והגונים בייחודים ובקדושה, והשם עליהם יחיו, ויהי נועם השם עלינו, ועניי הייחודים קשוטין דלא הוו ודהוו, מזהירין לנפש באור מזהיר בהארה גדולה בחיות גדול, מאור הנמשך מייחוד עליון מאור אין סוף ומקרב הגאולה, ועייל בלא בר ובבר לבב לב אמת וטהור.

ובכן בעת שישב וכתב רבינו את ספריו הרבים היה מוחו דבוק ומקושר אל קונו ליחד ייחודים קדושים, וכל הלומד והוגה בספריו הקדושים רואה כי בכל עת שרבינו הקדוש מסיים מאמר בספריו הקדושים, מייחד ומכניס ייחוד בתוך הדברים או הפסוק או המאורע הזמן והתאריך שבו סיים המאמר, והדברים נפלאים. ונעתיק מקצת מהם והם הייחודים שעשה רבינו ממספר

וראיתי למורי דודי הקדוש כשהיה מספר איזה ענינים מעולם הזה, או שהיה מדבר עם האנשים הנצרכים לכמה ענינים מעניני עולם הזה, היה מדבר דברים נפלאים ושכליות רמות סודות נשגבות, וכמה פעמים ביקש ממני שאלך ולא אשמע, **ואמר כי מחמת שאנכי מבין מעניני הייחודים של דבוריו,** הוא מבלבל אותי מעט ממה שצריך להמשיך ישועה על אותו הנצרך לישועה.

וכן ראיתי למורי הקדוש מוה"ר אברהם יהושע העשיל ממעזיבוז, פעם אחת עמדתי לפניו והוא היה מדבר עם אלמנה אחת, **והבנתי מדבריו שהיה מדבר עמה בחכמה עמוקה,** מענין גלות השכינה היתה כאלמנה, עד שהתחלתי לבכות וגם הוא בכה, והיה דרכו לספר מעשיות ודבורים, והכל היה בחכמה עמוקה, עד שפעם אחת סיפר לפני מורי דודי בליל שבת מעשה אחת, והיה קודם ששתה כוס של ברכת המזון, אחר הסעודה היה מורי דודי הולך כל הלילה לכאן ולכאן ולא ישן, ואמר שהמעשה ששמע מהרב איננו מניח לו לישן, **מרב עמקות ושכליות וסודות שיש בה.**

וכך ראיתי למורי ורבי רבינו הקדוש מוהר"ר נפתלי מראפטשיץ, שבכל דבריו היה ייחודים שכליות נפלאות, עד שהייתי מרעיד עליהם, פעם אחת עמדתי אחריו ולא ראה אותי, והוא היה יושב בערב שבת קודש בעת שרצה לילך למקוה למרחץ, והיה מדבר עם אשתו בסיפורים והבנתי שמדבר בכוונת רחיצת מים חמין ומקוה, **והייתי מרעיד היאך יהיה זה בכוח אנושי להלביש ענינים כאלה בסיפורי מעשיות ודבורים,** והרגיש והחזיר ראשו אלי ושתק, והיה מספר עד שגמר הענין **כל הייחודים וכוונת מים חמין ומקוה.**

ומה שראה רבינו הקדוש מרבתי כן עשה הלכה למעשה, וכפי שכותב בנו בהקדמתו הנ"ל על גודל הייחודים של אביו בעת עסקו בדבורי חול, ולא עוד אלא שעשה ייחודים רק לאלף תיבות מלשון אידיש שדיבר, וכל דיבוריו היו רק תיבות מאלף תיבות האלו, והדברים נפלאים. וז"ל: ראיתי ושמעתי ממנו, **שלא היה מדבר אפילו שיחת חולין מבלי ייחודים ושמות קדושים,** ומגודל קדושתו ודביקותו וחכמתו, לא היה ניכר לשום אדם בעולם אם הוא מכוון בעת דבורו עמו לאיזה **ייחודים משמות הקדושים,** וכמה פעמים שמעתי ממנו שיחת חולין שלו, שהיה מדבר עם אנשים שהיו מסתופפים בצלו, ולא יכולתי להעמיד עד סוף דבורו אתי עמו כלומר אליו, ושמעתי מאנשי שלומינו יראי ה' ב"ה שאדוני אבי מורי ורבי זלה"ה אמר להם, שבימי נעוריו לקח לעצמו אלף תיבות מלשון פשוט, כדי שיוכל לדבר עם כל אדם כל מה שירצה לדבר עמו, אבל לא שמעתי זאת ממנו.

ומבהיל להביא את דברי רבינו שכותב בספרו לקט אמרי פנינים על שיחות חולין בייחודים, שלא רק שיחת חולין שלו בעצמו

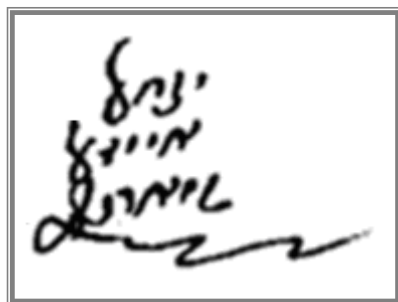
שמו, ועל פי זה עשה שמות חיבוריו הרבים. וז"ל רבינו הקדוש בסוף הקדמתו הראשונה לספרו 'כתם אופיר': צוה לנו מרן האר"י בעש"ט **שכל אחד ימצא יחוד שם בשמו,** וזה יחוד שמי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן אדנ"י פשוט, והוא מספר שמי יצחק יהודה יחיאל (ג"י רצ"ז), ורמזתי בשמות חיבוריי 'היכל הברכה' 'אוצר החיים' 'פני זקן' 'כתם אופיר', שבכולם יש המספר רצ"ז הגימטריא של שם רבינו, שעולה הייחוד הנ"ל.

היכל הברכה – כותב רבינו הקדוש בפרשת צו, היכל הברכה (ג"י רצ"ז) עולה מספר ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן אדנ"י, ג"י יצחק יהודה יחיאל.

אוצר החיים – כותב רבינו הקדוש בהקדמתו לספרו נתיב מצותיך, **אוצר** (ג"י רצ"ז) מספר שמי יצחק יהודה יחיאל, יחוד ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן אדנ"י.

כתם אופיר – כותב רבינו בסוף הקדמתו הראשונה של ספרו כתם אופיר, מספר **אופיר** (ג"י רצ"ז) הוא יחוד הנזכר למעלה, דהיינו אופיר בגימטריא רצ"ז.

פני זקן – כותב רבינו בסוף הקדמתו הראשונה של ספרו כתם אופיר, **פני זקן** (ג"י רצ"ז) מספר יחוד הנזכר למעלה, דהיינו פני זקן עולה רצ"ז.



שיחת חולין

קודם שנביא את תיאור עבודת הייחודים של רבינו הקדוש בעת שהיה נראה שמדבר דיבורי חול, ובאמת היה הכול בייחודים, והוא כמאמר חז"ל אפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכים לימוד, נביא ממה שכותב רבינו ממה שראה אצל רבותיו העבודה הזאת, ומהם למד לעצמו לימים רבים, וכה כותב בספרו 'זוהר חי' (סוף פרשת ויחי) וז"ל:

ראיתי לרבותי הקדושים שהיו נזהרים מאוד בשמירות פיהם ולשונם, **שכל דבורים היה בייחודים ושמות ומוסר ודרכי הייחוד,** אף שהיו מספרים סיפורי מעשיות ועניני צרכי הגוף הכול בשכליות נפלאות, מעניין מעמד השכינה בגליות, **ומעניני יחודים,** וכמעט הייתי נרתע באימה מגודל האור והחכמה שהיה בדבריהם, וגם כשהיו שומעים איזה איש בור מספר לפנייהם איזה דברים בטלים, הם לא היו שומעים אלא דברים נעלמים, סוד עגלה ערופה וסודות התורה, כאשר גיליתי לחברי.

יחיד-ומיוחד

הקדושים, קשר אותם היטב בידו ובראשו, ואמר קריאת שמע עם הברכות השחר באריכות כמקדם, ואח"כ אחר שתי שעות ישב על הכסא, והתפלל עם הצבור מלה במלה מתוך הסדור, ואחר התפלה נפטרים ממנו כמה אנשים דעלמא שבאים באותו יום, ואחר חצות אמר שאין בו עוד כח, ורצה להניח עצמו על מטתו שלימה שלו, וכשהגיע עת תפלת מנחה התפלל תפלת מנחה, ואחר המנחה לערך שעה וחצי, הכין עצמו לנקות את גופו הקדוש והטהור, וכשהגיע לשעה תשיעית התחיל לייחד ייחודים ושמות קדושים, וגם אמר כמה פעמים העשר ספירות, ואנא בכח וכו', ושאר פסוקי רחמי של תנ"ך, וגם כמה ברכות של ערבית היה אומר, והיה אז פניו כלפי אש מגודל אור השכינה ששרה עליו כדאיאת בזוהר, ואני ראיתי בעיני וגם שאר אנשים שהיו עומדים אז שם ראו גם כן שלא היה לו עוד ראות עיניים ראייה גשמית, אעפ"כ היה מדבר בפיו הקדוש, בשמות קדושות ובייחודים קדושים, וחמשה מניטין אחר חצות יצאה נשמתו למעלה בגנוי מרומים.

אחר פטירת הצדיק מייחד כאשר עשה בחייו, ומתפלל על החיים.

רבינו הקדוש כותב בספרו 'זוהר חי' בהקדמת הזוהר בזה"ל: הצדיקים בהיותן בחיותן בחיים, עבודתן וייחודים שלהם הולכין ומתחדשין, ומוסיפין כח למעלה מידי יום ויום, ומאירין בעולם אצילות בכל יום נוסף על חבירו, כי בכל יום ויום יש ברורים חדשים בכל תפלה, ואחר פטירתן מייחדים כאשר כבר עשהו בהיותן בחיים, עבודתן וייחודים שלהם הולכין ומתחדשין, ומוסיפין כוח למעלה מידי יום ויום, ומאירין בעולם אצילות בכל יום נוסף על חבירו, כי בכל יום ויום יש ברורים חדשים בכל תפלה, ואחר פטירתן מייחדים כאשר כבר עשהו בחיים, ומתפללים על החיים.

אחר פטירת הצדיק מייחד כאשר עשה בחייו, ומתפלל על החיים.

אורו של רבינו ממשיך להאיר כאור היום, הוא אור הבהיר בשחקים, אור שבעת הימים, אורו של משיח, כשאלפי אלפים הלכו והולכים ומתחממים לאור תורתו ומתבסמים בהם, ודבריו חיים וקיימים לעולמים, ומכניסים חיות דקדושה לההוגים בהם, זכה דורנו לראות שפע הצדיק שאינו פסקת מזרעו ומזרע זרעו עד עולם, ע"י נכדו הגדול ממלא מקומו וממשיך שלשלת הקודש כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אשר במסלה נעלה מסלה העולה בית א-ל דורשי ייחוד, מעלה ומייחד ומפיץ ומפרסם תורת בעל ההילולא, ומעמיד תלמידים ומרבה ישיבה בתורת היכל הברכה ואוצר החיים, ונוצה כולנו לאימתי קאתי מר לייחד ייחודים כמוך, לאור באורו של משיח צדקינו, ויגאלנו בקרוב בימינו. זיע"א.

אף שכמה פעמים מן הראוי לאחד שיושב, שישב בייחודים ודבקות, אף על פי כן אם מניח זה ועוסק בהלכה, הקדוש ברוך הוא בעצמו קובע לו שכר בקביעות.

בחזקת קטירא אתקטרנא

יונתי בחגי הסלע בסתר המדריגה, יונה תמה וברה השכינה הקדושה, נחת רוח וסומך ועוזר שלה הם הייחודים, ולהרגיל בהם ובשמותם, וכשיבוא לימי הזקנה יחזור על ייחוד הדיקנא, כי זה הייחוד מועיל מאד לכיון בעת הסתלקות לאל חי לעולם הבא, וכן ביחודי וכו', וכל זה צריך לכיון כוונה עצומה בעת פקידתו. זה הדברים כותב רבינו בהקדמתו לספריו 'עצי עדן פני זקן מעשה ארג'.

בההוא יומא דרבנו הקדוש בעא לאסתלקא מן עלמא, יום עשרה באייר ספירת נצח שבנצח, סידר מלוי וכיון וייחד כל הכוונת הנ"ל, וכפי שהעיד וכתב בנו מ"מ רבינו בעל הדמשק אלעזר בהקדמת הספר 'זוהר חי' סדר הסתלקותו של אביו והייחודים והשמות שכיון בעת יציאת נשמתו לחיי עלמא, וז"ל:

ביום פטירתו לא רצה להפטר עצמו מפשיטות עול מלכות שמים אפילו על נקודה קטנה, וכמו שהיה בקדושתו כמעט בכל יום ויום, כך היה נוהג ביום הזה, אף שהיה לו חלישות גדול על כל גופו, בבוקר היה קורא קריאת שמע לבד עם שני זוגות תפילין רש"י ור"ת, ואני בעצמי בידי הנחתי לו התפילין הללו, ולא רצה שאקשור לו התפילין, אלא הוא בעצמו בידו

יכול הצדיק לייחד, אלא אפילו שיחות חולין של אדם פשוט ששמע יכול הצדיק לייחד, וזה לשונו: **נודע לבעלי בינה, לעשות ייחוד גם בשמיעת סיפורי דברים של חבירו, ובספורי עיניים עם חבירו, כי גם שם יש עולמות נשמות אלהות.**

לדבקה בו

דברים מבהילים כותב רבינו בספרו 'מגילת סתרים', על נשמתו הקדושה שירדה לעולם להאיר באור הייחודים, וז"ל: **פעם אחת עמדתי אצל מורי דודי הקדוש ואמר, שמרן הבעל שם טוב הוא עוד הפעם בעולם הזה, וגדול יותר באור הייחודים ממה שהיה, בכמה מדריגות, ואינו יודע היכן הוא, ותמהתי.**

רבינו הקדוש מספר בספרו 'זוהר חי' בהקדמה הזוהר: **כשהייתי ילד חזרתי במקום אחד, על ייחוד הדיקנא, ואחר שעה בא מורי דודי וצ"ל למקום זה, וראה ברוח קדשו ואמר מי היה כאן שייחד ייחודים, והחזיר לו פניו פנים שוחקות, ומה אף מעשי ילד נעשה רושם לענין ייחוד, ומכ"ש לאיש עובד**



לאלוקיו.

ונעתיק כאן מה שכותב בספרו 'נצר חסד' על מסכת אבות (פ"ג מ"ב), דהעוסק בייחודים מקיים מצות עשה של ולדבקה בו, מ"מ עסק

התורה גדול מעסק הייחודים וכה לשונו: **יש זמן שהצדיק יושב ומייחד ייחודים בדבקות נפלא, כי עסק הייחודים גדול מעסק התורה, אף על פי כן אם גברה בו תשוקת התורה, השכינה שרויה עליו, והקדוש ברוך הוא קובע לו שכר בלמוד התורה, ליראי השם ולחשבי שמי, וכן נהג מרן הרב רבנו חיים וויטאל, ובפרט שעסק הייחודים והדבקות אי אפשר להיות כל היום, אבל תורה כל היום היא שיחתי, וזהו מאמר התנא אפילו שיושב ומעין בעמק התורה ועוסק בה, או לומד בדברי תורה, שהשכינה עמו, והקדוש ברוך הוא קובע לו שכר. ואמר לשון קובע, כי התפלה והייחודים הם מצות עשה לדבקה בו, להתפלל ולאהוב את השם יתברך, והם נקראים חיי שעה, אין עומדים לאדם לסעדו ולשמחו בעת דחקו וצרתו, אבל התורה חיי עולם, וזהו קובע לו שכר בקביעות מבלי להסתלק חיותו עולם ועד,**



כ"ק מרן רבינו שליט"א מעתיר על הציונים הקדושים

עטרת-תפארת

עובדות והנהגות שנשמעו מפי כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
מה שקיבל מאביו רבינו הגה"ק בעל ה'מעשה שלום' זיע"א, ומזקינו רבינו הגה"ק בעל ה'פרי חיים' זיע"א
על רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל זיע"א
בן רבינו אלכסנדר סענדר זיע"א בעל ה'היכל הברכה' מקאמרנא, י" אייר תרל"ד נצח שבנצח

מחזיר בתשובה

מעשה באיש אחד למדן גאון וחרוץ ושמו רבי צבי והיה דר בעיר דראהביטש, לזמרים רחמנא ליצלן ירד מדרך הישר עד שנעשה אפיקורס, ונסע לגור במרחץ טריסקוביץ ופתח שם חנות, ודרכו של זקני רבנו הגאון הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א לפוש שם בימות הקיץ, ואשתו הרבנית מרת גיטל עליה השלום, היתה קונה אצלו כל השבוע בהקפה, ובמוצאי שבת היה שולח בעל החנות החשבון עם משרתו ושלמו לו המעות דרך המשרת.

פעם אחת עבר זקני רבנו הקדוש ביום ששי ליד החנות, ועמד כמה רגעים, והביט בפני בעל הבית, וראה שיש לו נשמה גדולה, אשר נתפסה רחמנא ליצלן ברשות היצר, שנתפס למינות, במוצאי שבת כששלח את משרתו כדרכו עם החשבון, אמר רבנו הקדוש למשרת שיש טעות בחשבון, אף על פי שבאמת לא היה טעות, רק אמר כן שברצונו היה שיבוא אצלו, ואמר רבנו הקדוש למשרת שגלך לאדונו ונגיד לו שיש טעות בחשבון, ויבוא בעצמו לכאן ויראה לו הטעות.

כשבא לבית רבנו הקדוש סגר רבנו הדלת מלפניו, וישב עמו ביחידות למעלה משתי שעות, ויצא מבית רבנו הקדוש בעינים בוכיות ודמעות נגרות על פניו, ולמחר מכר את החנות, וכל עסקיו שהיו לו במרחץ טריסקוביץ, נחר לעירו דראהביטש, ונעשה בעל תשובה וצדיק גדול כמקדס והיה בעל מופת, ואשתו עסקה בפרנסת הבית והיתה מוכרת 'קוליו' (פחס), והיו קוראים אותו רבי הערשיל קוליו האנדלער, והיה חד מגדולי תלמידי זקני רבנו הגאון הקדוש החיכל הברכה זיע"א.

בדיקת סוטה

שמעתי מזקני הגאון הקדוש בעל פרי חיים זיע"א ששמע מדודו הרב הקדוש רבי מנחם מאניש סאפרין מקאמרנא זצ"ל מפלעשטין (בנו הגדול של רבנו הגאון הקדוש שר בית הזהר רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בעל דמשק אליעזר), שהוא היה שם בשעת מעשה,

בעיר קאמרנא היה מתקנים היריד ביום שני בשבוע, ומזה היה מחמתם של תושבי העיר.

באחד מימי שני בשבוע, יום שנתקנים היריד, נכנס אל זקני רבנו הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א, אחד מהסוחרים שבה לסחר ביריד, ואמר לו בקול בוכים שהנה אשתו נסתרה עם הפריץ, והיא הולכת עמו בפרהסייה, ואינו יכול לגרשה מפני פחד הפריץ, ובכה מאד מאין הפוגות, אמר לו רבנו הקדוש לך אל השוק ותביא לי משם שני שעורים, יצא והלך לשוק והביא לרבנו שני שעורים, לקחו רבנו הקדוש בידיו הקדושות ושם אותו ליד פיו ושפתיו ממלמלין, לחש מה



שלחש ואמר מה שאמר, ונתנו לו בחזרה ואמר לו, כשתחזור לביתך תן את שני השעורים האלה בתוך צלחת המרק שאשתך שותה, למחר כשתחזור לביתך עשה מה שצוה לו רבנו הקדוש כשרק נמרה אכילת צלחת המרק, צבתה בטנה ונפלה רכה, שנבדקה כסוטה, והיתה האשה לאלה בקרב עמה.

הצלה מצבא

בעת שנקרא בנו זקני רבנו הגאון הקדוש שר בית הזהר רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בעל דמשק אליעזר, להתניצב לצבא, והיה צריך לבוא להתניצב בעיר רידיק הסמוכה לקאמרנא, ונכנס להתברך אצל אביו זקני רבנו הגאון הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א, וברכו אביו רבנו הקדוש שלא יאנה לו כל רע ולא יקחו אותו לצבא, ונכנס אחריו עוד בחור אחד מחסידי קאמרנא שנקרא להתניצב גם כן עמו באותו העיר ובאותו הזמן, והתחנן לפני זקני רבנו הקדוש שיבטיח לו גם כן שינצל מצפירי

הרשעים, אמר לו רבנו הקדוש, שבעזרת השם יחד עם בני תשתחרר מעבודת הצבא.

כשהתניצבו שניהם לפני הרופאים הכרו כבריאים וכשירים לשרת בצבא, והיה שם נציג הצבא מעיר קאמרנא, וראה שברצונם לקח את בן רבנו הקדוש לצבא, השליך עצמו על הארץ וצעק, שיכחמו עליו שישחררו את בן רבנו הקדוש מהצבא, שמפחד שרבונו הקדוש ישרף אותו בהבל פיו, ובכה וצעק שמכרחין לפנים משורת הדין לעשות לו הדבר הזה, אנשי הצבא שראו זאת קרעו את הדף מהספר שהיה כתוב בו שכן רבנו הקדוש כשיר לצבא, ובאותו הדף מהצד השני היה כתוב בחור השני שבה יחד עמו מקאמרנא, ויחד יצאו שניהם לחפשי, כהבטחת זקני רבנו הקדוש זיע"א.

פוקד עקרות

במרחץ טריסקאויץ בא פעם אחד לפני זקני רבנו הגאון הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א, שיבטיח לו בנים אחר שמנע השם ממנו פרי בטן, התחיל זקני רבנו הקדוש לשאל ולהקשות מסוגיות הש"ס בבלי וירושלמי ומספר הזהר הקדוש, על החכמות שהחריס רבנו גרשום מאור הגולה, ואחר כך התחיל לתרץ ולפרק ולהפליג ולהצדיק דברי רבנו גרשום מאור הגולה, וכשגמר פנה רבנו, על ידי זה שהצדיקתי דברי רבנו גרשום, בזכות התורה ובזכות רבנו גרשום, ימשך לך נשיעה וישועת השם כהרף עין, ולשנה הבאה נולד לו בן זכר.

מציל חסיד בעת נסיעתו להסתופף בצלו

שמעתי מזקני הגאון הקדוש בעל פרי חיים זיע"א, שספר לו בנו של בעל המעשה, שאביו נסע עם חבורת חסידים ואנשי מעשה, על שבת חנכה, בצל זקני רבנו הגאון הקדוש בעל היכל הברכה זיע"א, והיה שלגים גדולים ונסעו על שליטין, באמצע הדרך נכרך אביו לצאת, וירד מהשליטין לצד היער, והם לא רצו לחכות לו עד שיצא מהיער, ואמרו לו שהם ירדו ויסעו עד סוף השפוע, והוא יבוא רגלי אחריהם, כשהעמיק לתוך היער, נפל לתוך בור מלא שלגים והתחיל

עטרת- תפארת

מעשה שלום זיע"א, שזקני רבנו הגאון הקדוש בעל **היכל הברכה** זיע"א, היה מחבב ביותר את ספרו נוצר חסד על מסכת אבות, ואמר שקבל מן השמים הספמה על זה, שפעם אחת נתעורר באמצע השנה, וראה שעל השלחן מאיר אור רב גדול ובהיר מאד, קם ונטל זיו, וראה שספרו נוצר חסד על מסכת אבות היה מנח על השלחן, ואמר שרואה שמן השמים מסכימים גם כן על חשיבות הספר.

שלא להרבות בתעניות

זקני רבנו הגאון הקדוש בעל **היכל הברכה** זיע"א, היה מלגלג על האנשים שהיו מרביין בתעניות, והיה אומר שאחר מאה ועשרים כשנגיעו לעולם האמת, יוציאו את בני המעים מגופם ורק את זאת יכניסו לגן עדן, ואחר כך יבוא מלאך אחד ויצעק האם כאן הוא בית המטבחים ויזרק אותן החוצה. ואמר עקר התענית הוא, להתענות על שמירת העינים שלא להסתכל במקומות האסורין, ושמירת הפה שלא לדבר לשון הרע וסרה על שום בר ישראל, ולא לאכל דברים האסורים, ושמירת הרגלים שלא יהיה בריצת רגלים להרע.

רוח הקדש

פעם אחת כשנסע זקני רבנו הגאון הקדוש בעל **היכל הברכה** זיע"א, לעיר זידיטשוב בי"א תמוז על יומא דהולוא של מורו ורבנו רבנו בעל צבי לצדיק זיע"א, והתאכסן בבית שאר בשרו ומתתנו הרב הקדוש רבי אלכסנדר ליפא זצ"ל מזידיטשוב, בנו הגדול של הרב הקדוש רבי יצחק איזיק מזידיטשוב זצ"ל, ונכנס למטבח שמבשלים בו האכל כאלו לחפש דבר מאכל, ומיד שנכנס אמר שהוא מריח כאן ריח נבלה, ונעשה רעש גדול בבית,



ושלחו לקרא להשוחט, והודה שבמשך חצי שנה רב הבהמות שבעיר הוא הורג אותן ואינו שוחטן כלל, והיה להרב הקדוש מהר"א מזידיטשוב זצ"ל חלישות דעת גדול ועגמת נפש מזה, ונחמו זקני רבנו הקדוש ואמר לו שבביתו אף פעם לא הגיע מאותן הבהמות הטורפות אלא מהמעוט הכשרות שנשחט פדת וכדיו.

שמיוס חמישי בערב נחלה בחלי גדול ומאז אינו יכול לזוז ממטתו, ואמר שמרגיש שזאת קרה לו על שזלזל ודבר סרה על הצדיק, ובקש מהם שיקחו אותו לקארמנא, שיתפלל עליו שיקום מחליו ומחל לו על שפגע בכבודו, חבורת החסידים הזליכוהו לבית רבנו בקארמנא, אמר לו זקני רבנו הקדוש שאם יקבל על עצמו מכאן והלאה שלא ידבר סרה על שום צדיק, יברך אותו שיקום מחליו, וקבל על עצמו וברכו רבנו הקדוש וקם ונתרפא והלך כאחד האדם.



מקום עמדו בתפלה

זקני רבנו הגאון הקדוש בעל **היכל הברכה** זיע"א, היה מקום עמדו בתפלה בפנה צפונית מזרחית (דהינו משמאל ארון הקדש), והיה שם במקומו קעין בקיעה בכתל, ועמוד [סטענדר] לא היה לו, וכן היה אצל דודו ורבנו רבנו בעל **צבי לצדיק מזידיטשוב** זיע"א, וכן אצל רבו **החזקה מלובלין** זיע"א, שלא כדרך שאר צדיקי עולם החסידות שישבו בקרן דרומית מזרחית (מימין ארון הקדש), וכן לא היה בימה באמצע בית המדרש אלא היו קוראים על אחד משלחנות בית המדרש.

שלא עשני גוי

שמעתי מזקני הגאון הקדוש בעל **פרי חיים** זיע"א, שספר לו אחד מזקני חסידי קארמנא, שהיה בשעת מעשה, שביום פפור בשעת תפלת נעילה, היה נכרי בא ומדליק הנרות בבית המדרש, שנה אחת התרגש מאד זקני רבנו הגאון הקדוש בעל **היכל הברכה** זיע"א בעת שהנכרי הדליק הנרות, וברך מרב התרגשות שלא עשני גוי בשם ומלכות.

נוצר חסד

שמעתי מאבי הגאון הקדוש בעל

לשקע לתחתית הבור, כל מאמציו להוציא עצמו לא הועילו לו, אלא אדרבה נשקע יותר ויותר, והרגיש שממש קצו קרב עליו התחיל לומר ודיי ושמע ישראל, פתאום ראה שלפניו עומד רבו בעל **היכל הברכה** זיע"א, ותופסו בידיו והוציאו מבור השלגים, והניחו על השליטין בחזרה, חבריו שנסעו עמו לא ידעו ולא הרגישו כלום, כי חשבו שהגיע לשם בדרך הפשוט, כפי מה שאמרו לו, וגם הוא לא ספר להם מהנס, וכאשר הגיעו לקארמנא נכנסו יחד לקבל שלום מזקני רבנו הקדוש, אמר להם רבנו הקדוש, שינדעו שבפעם אחרת מחיבים אתם לחכות בשביל השני, ולא צריכים להטריח אותי לבוא ולהציל, ולא הבינו פגנת דברי רבנו הקדוש, כשיצאו ספר להם החסיד הנ"ל פגנת דברי רבנו הקדוש, שטרח וברא להצילו כשנסעו הלאה ולא חפו לו עד שיצא מהיער.

שלא ידברו סרה על שום צדיק

שמעתי מאבי הגאון הקדוש

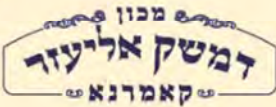
בעל **מעשה שלום** זיע"א, ששמע

מפי בעל המעשה, שנסעו חבורת חסידים ואנשי מעשה ממונקאטש לקארמנא על יומין דחגכה, בצל זקני רבנו הקדוש בעל **היכל הברכה** זיע"א, ויהי לעת ערב הגיעו למלון אחד אשר ממנו מתפצלים שני דרכים, אחד לקארמנא ואחד לזידיטשוב, הבקר אור שאל אותם בעל המלון היכן הם נוסעים, ענו לו נוסעים אנו לשהות בצל רבנו הקדוש **היכל הברכה** בקארמנא, וזלזל בהם בעל המלון ואמר להם, טפשים אתם מאונגארין נוסעים אתם לצדיק בקארמנא, ואני אני יודע אם יש אפלו צדיק ורבי בקארמנא, סעו לזידיטשוב ששם שוכן הצדיק, והיה להם עגמת נפש מאד מדברי הזלזול, כשהגיעו בקארמנא היה ביום חמישי בערב, בעת אשר זקני רבנו הקדוש עמד בשעת הטבת הנרות בדבקות גדולה, קדם שהתחיל להדליק נר חגכה, כשפתחו חבורת החסידים ואנשי המעשה ממונקאטש את הדלת, הפטיר רבנו הקדוש ואמר בפניהם, הוא כבר יודע שיש בקארמנא רבי וצדיק, וכאו שרבנו הקדוש חוזה הכל ברוח קדשו, במוצאי שבת קדש נסעו בחזרה לביתם שבמונקאטש, ונכנסו בחזרה לאותו בית מלון שהיו מקדם, ומצאו את בעל המלון שוכב על מטתו כמו אבן דומם, חולה ואינו יכול לנוע ממטתו, וספר להם

וּשְׂאֵלַתִּי אֵת־פִּי מִשִּׁיחַ אֵימַת אֶתִּי מִךְ, וְהָשִׁיב לִי, כִּזְאת תִּדַע בְּעַת שִׁתְּפָרֶם לְמוֹדֵךְ וְיִתְגַּלֵּה בְּעֵלְמִי וְיַפְצֵן מִעֵינֹתֶיךָ חֻצָּה



בניסאות ביק מרן אדמו"ר שלישי"א
בעיה"ק ירושלים תובכ"א



לדגל הילולת 'מפרש תורת הבעש"ט'
מרן רבינו הגה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע
בעל "היכל הברכה"

תיפתח לראשונה

יְרִיד סְפָרֵי חֲסִידוֹת

במקום ימכרו את כל ספרי ההילולא וספרי חסידות קאמרנא
במחירים מוזלים במיוחד

בידיד יושקו ספרים חדשים הרואים אור לראשונה

היריד יתקיים בעז"ה באוהל שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק
רחוב ארזי הבירה 48 ירושלים

בימים: שלישי, רביעי וחמישי

ט' - י"א באייר תשפ"ב

בין השעות 18:00 - 22:00 בערב



ביום שלישי ליל ההילולא קדישא
יהיה ניתן להשיג את חומש 'היכל הברכה'
במחיר מסובסד במיוחד במהדורה מוגבלת
למשתתפי היריד בלבד

מוקד מכירות טלפוני: **074-796-2080** שלוחה 5
(אפשרות למשלוחים)

מוסדות
קאמרנא
בארה"ק

בנשיאות כ"ק מרן
אדמו"ר שליט"א



בס"ד

הגנו מתכבדים להזמין את כל קהל הקודש
לרגל יומא ההילולא דרבינו הגאון הקדוש
המקובל האלוקי שר התורה ושר בית הזוהר
רשכבה"ג מרן

רבינו **יצחק אייזיק יהודה וחיאל** זיע"א

מקאמרנא

בעל ה'היכל הברכה'

אוצר החיים, זוהר חג, נתיב מצותיך, נוצר חסד, מעשיה אורג, פני זקן, עצי
עדן, שולחן הטהור, עשירית האופה, כתם אופיר, אדם ישר, מגילת סתרים.

יערוך

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

את שולחנו הטהור

ביום שלישי פרשת בהר

ו' אייר כ"ה למטמוני"ם למב"י נצח שבנצח

בשעה 8:30 בערב

בהיכל בית מדרשינו

זכות רבינו הקדוש ימליץ טוב בעדינו אכי"ר

הנהלת המוסדות



בית מדרש
לתורה ולתפלה

כולל אנרכים
להוראה

מכון להוצאת
ספרי רבוה"ק

שיעורי תורה

ארגון חסד

כתובת:

רח' ארזי הבריה 48
ירושלים

טלפון: 02-5823727

פקס: 02-5325814